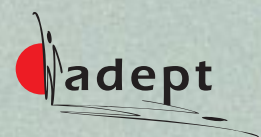

Volumul 8, Nr. 4 (46)

IULIE-AUGUST 2002

Vocea
civica

Revistă editată de
Asociația pentru Democrație Participativă (ADEPT),
Centrul Național de Asistență și Informare a Organizațiilor
Neguvernamentale din Moldova CONTACT

Această ediție a *Vocii civice* este cofinanțată
de către Fundația Soros-Moldova
și Ambasada SUA în Moldova

Event

On July 20 representatives of the Moldovan NGO community met with Professor Joseph Stiglitz, Nobel Prize laureate, and his team of Initiative for Policy Dialogue. The IPD, founded by Joseph Stiglitz, provides an alternative to the traditional policies, organizes country dialogues, and educates civil society. At the meeting with NGO leaders, discussions focussed on democracy, participation, decentralization and deliberation.

NGO legislation

The column features the draft law on public control over the state activity developed by the Presidency within the framework of the Social Pact. The law is meant to regulate among others: public associations' control over the state activity; principles of public control; object of the control; public investigations; endorsements issued by public associations; etc.

NGO environment

The column highlights success stories in the field of economic development, social assistance, and community development.

Women in business

Center for Business Promotion "Pro-Business Nord" is currently implementing a project "Training women entrepreneurs in rural areas". More than 400 women from 20 rural areas in the North of the country are due to benefit of training on how to open a business, on how to develop entrepreneurial skills, on marketing and bookkeeping, human resource management, business planning and credits. Boosting entrepreneurship is the more important as half of the women population in the North of Moldova may flee the country in the search for a job. The poll results conducted by the Pro-Business Nord indicates that 67% of women respondents are willing to flee the country in search for a job abroad, 47% intend to flee the country due to economic situation, 13% because they cannot find a job, and 3% claim it's easier to improve the financial situation abroad than at home; and only 33% of the respondents have no intention to leave the country for the fear to loose their family.

Community social service in Suruceni

A communal social service was opened in Suruceni village in March. Seven social workers take care of more than 150 people at risk. During a three months period the social workers undertook a survey of who are the people in need: elderly, handicapped, large families, etc; what do they need most, i.e. medication, food, clothes, etc. The database allows social workers to decide on what are the priorities of the moment and better distribute the aid available. One of the most recent events organized by the Service was the Charity Day, which gathered the entire community for a concert of young talents.

Contact Center – community development in Gagauzia

The article features three success-stories of community development projects implemented in Gagauzia with the support of the Contact Center. The first one, "Studying History with the Gagauzian People" implemented in Besalma village, for several months, once a week gathered people in the little museum to learn about their people's history. Lasting about three months, the project started out as an extra-curricular, after school program for children. The second one, in Tvardita several women dedicated a three-month period from January to March of this year to making 40 traditional dresses for a children's dance ensemble. The center's grant provided the means to put on a few performances this year as well as to travel to Yugoslavia and Bulgaria. And finally, this spring extracurricular activities project began in Ciurmai village with a grant from the Contact Center. Those included activities such as dancing, singing, arts and crafts, sport, and more. At first, "Didactic" focused on helping underprivileged children, orphans, and children from broken homes. But its popularity soon resulted in exceeding the plan by far, and extending to about 200 children (nearly everyone!).

Partnership

The column features an interview with Constantin Stratulat, Councilor to the Mayor of the Ungheni Mayoralty. Mr. Stratulat spoke about the recent initiative of the Ungheni Mayoralty to provide small grants to the grassroots NGOs active in the municipality. The financial support is very small, however it is intended to help the beginners in fundraising to make the first steps in proposal writing and successful implementation of their first project.

A program of the U.S. Department of state „Community Connections“

Departamentul de Stat al Statelor Unite anunță începutul fazei următoare a programului „Community Connections” în Republica Moldova pentru anul 2002-2003. Acest program va fi administrat de către Universitatea Drexel (Philadelphia, Pennsylvania) prin reprezentanța sa regională Centrul Internațional Moldova Pennsylvania în cooperare cu Ambasada Statelor Unite, Chișinău.

Zece specialiști, din domeniul **administrării organizațiilor neguvernamentale**, vor fi selectați de pe întreg teritoriul Republicii Moldova pentru a vizita Statele Unite pentru o perioadă de aproximativ trei săptămâni. La concurs pot participa liderii organizațiilor neguvernamentale. Acest program va pune accentul pe cele mai eficiente metode de administrare a organizațiilor neguvernamentale, inclusiv pe planificarea strategică, managementul fiscal rațional, colectarea fondurilor și relațiile cu publicul. Participanții vor lua cunoștință de deosebirile dintre managementul ONG-urilor și legislația care reglementează activitatea organizațiilor neguvernamentale ale Moldovei și Statelor Unite. Programul „Community Connections” încurajează participarea femeilor, bărbaților și tinerilor, indiferent de apartenența lor etnică, națională sau religioasă.

Cunoașterea limbii engleze nu este necesară.

După ce vor fi selectați toți candidații pentru programul „Community Connections”, va fi realizat un program de orientare.

Termenul de depunere a formularelor expiră la 21 septembrie 2002.

Pentru informații suplimentare și obținerea formularelor de participare contactați:

Oleg Bezrucico

Centrul Internațional Moldova Pennsylvania
str. Bănulescu Bodoni nr. 45, bir. 319
Chișinău, Moldova 2012
Tel.: (022) 22-42-71; Tel/Fax: (022) 22-25-81
www.iatp.md/ccalumni

IMPORTANT!

Acum Vocea civică este disponibilă și în format electronic la **www.e-democracy.md**
În plus, chestionarul de evaluare poate fi completat on-line.

Centrul de Resurse al Organizațiilor Nегuvernamentale pentru Drepturile Omului (CReDO) anunță lansarea proiectului Programul de masterat în administrarea organizației nonprofit în cadrul Programului „Dezvoltarea ONG” sprijinit financiar de către Ambasada SUA la Chișinău.

Grantul oferit de Ambasada SUA la Chișinău va susține participarea doar a 14 ONG-uri cu condiția că fiecare organizație va avea cîte doi participanți. Astfel, numărul total de beneficiari constituie 28 de persoane-cheie (directori executivi, coordonatori de programe sau membrii Boardului). Transportul și acomodarea legate de participarea la program vor fi acoperite de participanți. Durata cursului este de 8 luni, din septembrie 2002 pînă în iunie 2003.

Termenul-limită pentru solicitări – **18 septembrie 2002**. Pentru informații suplimentare vizitați pagina CReDO web : www.iatp.md/credo, Persoana de contact: **Lilia Bulat**, lbulat@credo.mldnet.com

Adresa noastră: CReDO, str. Al. Hîjdeu nr. 95 „A”, MD 2005, CHIȘINĂU, MOLDOVA, tel./fax: 21-28-16, 21-28-19, 21-28-22

Editorial

Controlul public

2

Cuprins

Vocă
civică

1

Eveniment

Întâlnirea reprezentanților organizațiilor neguvernamentale cu laureatul premiului Nobel, profesorul Joseph Stiglitz

3

Analize și comentarii

Studiul asupra dezvoltării organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova

5

Rolul ONG-urilor în dezvoltarea durabilă

7

Fenomen

Autoreglementarea și codul deontologic

9

Legislație ONG

Legea privind controlul public asupra activității de stat (extras)

11

Viața ONG-urilor

Femeile în business

13

Serviciul comunal de asistență socială din Suruceni

15

Principii noi de activitate a instituțiilor de cultură din Republica Moldova

16

Centrul Contact – Dezvoltarea Comunitară în Găgăuzia

18

Proiectul PNUD „Agenda Locală 21 în Moldova”

20

Arta compromisului

22

ONG Internațional

Legea 1% din Ungaria

23

Consiliul ONG

24

Parteneriat

Interviu cu Constantin Stratulat, consilierul Primarului Municipiului Ungheni

25

Sfaturi utile

Motivarea personalului

26

Finanțări

28

Publicații

31

Anunțuri

32

adept

Revistă editată de Asociația pentru
Democrație Participativă (ADEPT),
Centrul Național de Asistență
și Informare a Organizațiilor
Neguvernamentale din Moldova
CONTACT

*Ideea acestei publicații îi aparține
dlui Dorin Tudoran*

Redacția:

Asociația pentru Democrație
Participativă ADEPT

Str. George Meniuc nr. 3

MD 2009 Chișinău, Moldova

Tel.: 73-32-55, tel./fax: 731477

E-mail: adept@e-democracy.md

http://www.e-democracy.md

Redactor-șef:

Ina Gutium

Au contribuit:

Igor Bojan

Mihai Godea

Lilia Vrabie

Lidia Renișă

Marian Smith

Veaceslav Reabcinschi

Gheorghe Chirișă

Tamara Chitoroagă

Design: Mihai Bacinschi

Foto copertă: Valerii Corcimari

Prepress: Editura ARC

Tipar: Combinatul Poligrafic

Această ediție a *Vocii civice* este cofinanțată
de către Fundația Soros-Moldova
și Ambasada SUA în Moldova.

Opiniile exprimate în articolele publicate
aparțin autorilor și nu reprezintă, în mod
necesar, și punctul de vedere al finanțatorilor.
Întreaga responsabilitate pentru veridicitatea
celor afirmate aparține exclusiv autorilor
articolelor.

Controlul public

În ultima vreme autoritățile publice, mai ales președinția, au lansat o serie de inițiative, proiecte de legi asupra cărora ar trebui să fie focalizată atenția opiniei publice. Printre aceste inițiative se evidențiază proiectul legii privind controlul public asupra activității de stat etc. Fără îndoială, dorința reprezentanților autorităților publice de a menține un dialog permanent cu diferite segmente ale societății este binevenită. Însă, pe de altă parte, putem constata că, de fapt, inițiativele utile ale autorităților degenerază de foarte multe ori în campanii propagandistice menite să camufleze adevăratele intenții.

La întâlnirea din cadrul Pactului Social din 22 martie a.c. cu reprezentanții ONG-urilor președintele țării a venit cu inițiativa stabilirii unui dialog permanent și a îndemnat comunitatea ONG-urilor să-și exprime în mod sincer și onest punctele de vedere referitoare la diferite chestiuni de interes public pentru ca autoritățile să le poată lua în considerație. În realitate însă putem constata că autoritățile publice tind în permanență să pună comunitatea ONG-urilor în fața faptului împlinit. Așa s-a întâmplat în mai multe rânduri. Spre exemplu, a fost lansat proiectul președinției privind controlul public asupra activității de stat, deși, din câte se știe, comunitatea ONG-urilor nu a solicitat adoptarea unei astfel de legi. Sigur, am putea spune că e o inițiativă bună, dar nu se știe dacă ea ar putea fi și de un real folos. În primul rând, proiectul este unul declarativ care reiterează prevederi ale unor principii constituționale, acte internaționale, legi deja adoptate etc. În al doilea rând, proiectul conține prevederi al căror sens este confuz. Spre exemplu, alineatul 5 din articolul 4 stipulează că „*Libertatea opiniei de viață este principiul de bază al vitalității societății civile în Republica Moldova. Pentru acesta, fiecăruia i se garantează realizarea plenară a drepturilor și a libertăților de care beneficiază*”. Citind acest alineat, nu poți înțelege ce e de făcut cu cei care nu sînt mulțumiți de drepturile de care beneficiază și ar dori să mai cucerească și alte drepturi? Sau trebuie să înțelegem că acest alineat se referă doar la cei predispuși spre suicid (ocrotește-i, Doamnel) despre care se crede că nu pot contribui la asigurarea vitalității societății civile și, de aceea, statul nu le garantează după moarte drepturile de care beneficiază atîta timp cît sînt în viață? De asemenea, proiectul de lege afirmă din start că „societatea civilă este veriga structurată nestatală autonomă a poporului moldovenesc, constituită din partidele politice, mișcările social-politice, organizațiile obștești și din alte asociații de cetățeni”. În continuare în proiect se vorbește despre anumite drepturi ale societății civile și nu este clar dacă de aceste drepturi pot beneficia și simplii cetățeni neafiliați unor organizații, precum și organizațiile propriu-zise care nu fac parte din vreo „verigă structurată”.

Dar să admitem că există verigi structurate cum ar fi, de exemplu, comunitatea ONG-urilor de ziariști, sau Consiliul ONG-urilor care reprezintă vreo 120 de organizații participante la Forumul ONG-urilor, sau chiar Masa Rotundă cu Statut Permanent constituită de partidele politice în conformitate cu recomandarea Consiliului Europei. Cum au fost luate în considerație opiniile lor exact în perioada în care experții de la președinție au lucrat la proiectul menționat? Nu cred că am greși dacă am afirma că opinia acestora a fost pur și simplu ignorată.

De fapt, în cei 11 ani de independență a Republicii Moldova organizațiile din societatea civilă au solicitat doar reguli clare pentru accesul la informație de interes public, accesul la mass-media publică pentru a răspîndi diverse puncte de vedere și accesul la justiție în cazul lezării drepturilor cetățenești de către organele publice. Or, în proiectul de lege propus de președinție nici nu sînt menționate legile privind accesul la informație sau contenciosul administrativ, care fiind îmbunătățite ar fi mult mai utile pentru societatea civilă decît amalgamul de fraze și principii luate din alte documente și încropite în recentul proiect prezidențial. Sau să luăm un alt exemplu, atunci cînd comunitatea ONG-urilor de ziariști a propus un proiect de lege privind transformarea Companiei de Stat Teleradio-Moldova în instituție publică alături de proiectul prezidențial, prioritate s-a dat ultimului. Anume proiectul ziariștilor conținea varianta optimă de reprezentare a intereselor „verigilor structurate ale poporului moldovenesc” în Consiliul de administrație, nu numai ale puterii constituite din majoritatea parlamentară care alege Președintele și numește Guvernul.

În același context merită să fie menționat faptul că recent Parlamentul, Președinția și Guvernul au numit membrii Comisiei de certificare a utilității publice a ONG-urilor fără să încerce măcar să consulte și opinia membrilor vechii componențe a Comisiei respective, sau a Consiliului ONG-urilor, care pot fi și ele considerate „verigi structurate”. Sigur, este dreptul instituțiilor statale menționate mai sus să procedeze după cum găsesc de cuviință, de asemenea, nimeni nu pune la îndoială calitatea noilor membri ai Comisiei, deși ei sînt practic necunoscuți pentru comunitatea ONG-urilor din Moldova, dar totuși respectarea principiului continuității și transferul de experiență pot fi lucruri utile în orice situație. Sau dialogul permanent este perceput ca un mecanism prin care autoritățile și demonstrează generozitatea iluministă atunci cînd ferește societatea civilă cu tot felul de inițiative, iar aceasta le răspunde cu plecături de mulțumire?

**Igor Boșan,
ADEPT**

Întâlnirea reprezentanților organizațiilor neguvernamentale cu laureatul premiului Nobel, profesorul Joseph Stiglitz

Joseph Stiglitz: „IPD include experți din diferite țări, în mare parte economiști dar și poliologi. Obiectivul grupului este de a asigura și a ridica nivelul de stabilitate în țările mai puțin dezvoltate și cele în tranziție, de a se angaja într-un dialog eficient asupra politicilor publice și problemelor cu care se confruntă. Ne străduim să oferim mai multe alternative, să contribuim ca mai multe voci să fie auzite atunci când se iau deciziile. Există mai multe componente ale programului, prima include un grup internațional de lucru care examinează probleme-cheie cu care se confruntă țările în tranziție, precum liberalizarea pieței, stabilizarea economiei, falimentul, decentralizarea, statul de drept etc. Grupul încearcă să ofere alternative, și prin aceasta să îmbunătățească elaborarea politicilor. Al doilea grup, *Dialogul cu diferite țări* are menirea să îmbunătățească calitatea procesului de luare a deciziilor cu privire la probleme de ordin economic și să inițieze o discuție deschisă cu participarea unei mai mari game de participanți; acest grup a vizitat deja mai multe țări. Și a treia componentă este menită să îmbunătățească reflectarea problemelor economice de către mass-media.

Astăzi propun să ne concentrăm asupra a două probleme majore, în primul rând democrația, deliberarea, participarea și descentralizarea, și cum putem face ca democrația să funcționeze mai eficient; în al doilea rând, problema corupției, consecințele ei și ce se poate face.

Am să încep cu primul subiect. Toți știm de acord că democrația este foarte importantă, dar există mai multe aspecte ale democrației și eu aș vrea să mă refer la ceva mai mult decât deplasarea o dată la 2-3 ani la secția de votare, la democrația ce prevede o mai largă participare la procesul de luare a deciziilor. La Banca Mondială am făcut acum trei ani un studiu intitulat „Vocile celor săraci”. Am chestionat mii de oameni săraci pentru a afla ce le afecta viețile cel mai mult. Desigur, și tiam că vor vorbi despre lipsa de venituri, dar au mai vorbit și despre faptul că vocea lor nu este auzită și că nu au un cuvânt de spus în ceea ce privește deciziile care îi afectează. Mai mult decât atât, există o înțelegere tot mai mare a faptului că mai multe voci la procesul de luare a deciziilor pot îmbunătăți calitatea acestor decizii. Și aceasta din mai multe motive, informația

este foarte dispersată în societate, și pentru a obține informație veridică trebuie să consulți mai multe surse, căci nu te poți baza doar pe media. În societatea modernă, îți trebuie multă informație pentru a lua o bună decizie, și nimeni nu deține monopolul asupra informației așadar, pentru ca această decizie să fie bună trebuie implicați mai mulți la luarea deciziilor.

Al doilea aspect: pentru ca aceste decizii să funcționeze ar trebui să existe un angajament față de aceste decizii. Există mii de metode prin care cetățenii pot sabota deciziile luate. Dar dacă ei iau parte la luarea deciziilor, probabilitatea este mai mare ca ei să depună eforturi pentru ca acestea să funcționeze. În unele țări în tranziție acest lucru este foarte important la nivel local, să vă dau doar un exemplu. Un studiu al Băncii Mondiale cu privire la fântinile din India a arătat că atunci când cetățenii au luat parte la luarea deciziilor în ce privește locul unde vor fi săpate aceste fântini, cum și câte, nu numai că fântinile erau făcute mai bine, dar și mai apoi erau întreținute mai bine.

Un alt aspect: participarea și deliberarea sunt foarte importante pentru asigurarea durabilității. În cazul democrațiilor guvernele se schimbă. Când politicile sunt acceptate de majoritatea cetățenilor, există mai multe șanse ca o dată cu schimbarea guvernului aceste politici să fie continuate, să nu se meargă de la o extremă la alta. India, iarăși, este un exemplu în acest sens, la sfârșitul anilor '90 s-au schimbat patru guverne timp de 4 ani. Desigur, fiecare dintre aceste guverne a schimbat accentele în politica economică, totuși

La 20 iulie curent în incinta Palatului Republicii a avut loc o întâlnire a reprezentanților societății civile din Republica Moldova cu misiunea *Initiative for Policy Dialogue* (Inițiativa pentru Dialog Politic).

în mare parte politicile economice nu au fost schimbate și ca rezultat de 10 ani India înregistrează continuu o creștere stabilă de 6%, chiar în pofida crizei financiare din lume.

Mai există și un alt aspect la care aș vrea să mă refer – procesul de deliberare tinde să reducă gradul de polarizare în societate. În SUA recent s-au efectuat niște studii asupra *democrației deliberative* pe baza cercetărilor de psihologie socială. Să vă descriu doar un element care cred că este foarte grăitor: dacă pui oameni având același mod de gândire, fie la extrema stângă, fie la extrema dreaptă, să ia o decizie, aceasta de obicei este și mai radicală decât poziția fiecărui membru al grupului. Astfel încât, oamenii de la extrema dreaptă când discută între ei la nesfârșit devin tot mai de dreapta, iar cei de stînga devin de extremă stîngă. Dacă îi pui însă pe oameni cu diferite opinii să ia o decizie, s-a dovedit că ei se apropie și decizia pe care o iau este mai cumpănită. Prin analogie, dacă există o societate cu grupuri care nu discută între ele, aceste societăți devin mai polarizate, deoarece aceste grupuri se îndepărtează tot mai mult și mai mult unele de altele. Aceste experimente arată de ce dacă ne dorim să ajungem la consens pe termen lung este important să fie organizate dezbateri.

Și ultimele remarci pe care aș dori să le fac se referă la un subiect cu care se confruntă mai multe societăți, și anume descentralizarea. Nu vreau să dau un răspuns la această eternă întrebare, căci aceasta diferă de la caz la caz, ci mai degrabă să discut niște aspecte generale ale problemei. Se înregistrează recent un interes tot mai mare față de promovarea descentralizării, pe motiv că prin descentralizare guvernul este adus mai aproape de oameni, aceasta oferindu-le posibilitatea de a-și face auzită vocea. Eu cred că există mult adevăr în aceste argumente, pe de altă parte, foarte des la nivel local există *elite ale puterii* care domină procesul de luare a deciziilor. În timp ce procesul de luare a deciziilor pare a fi democratic, de fapt la nivel local există mulți oameni care nu au acces la putere și vocile cărora nu sînt auzite. Ceea ce vedem noi în Statele Unite este că cele mai eficiente campanii lobby pentru drepturile săracilor au fost la nivel național și nu la nivel local. Astfel încât în Statele Unite, grupurile conservative care sînt cel mai puțin interesate de săraci au fost cele care au promovat un anumit grad de descentralizare. Organizarea politică, gradul de descentralizare pot afecta balanța forțelor politice în societate, deci totul se rezumă la aducerea guvernului mai aproape de oameni.

David Ellerman a ridicat problema capitalului social și cum se edifică el în societate. „Au fost făcute studii comparative ale activismului politic sau lipsei acestuia în Italia de Nord și cea de Sud. Din diverse motive, la nordul Italiei oamenii se unesc în organizații pentru a-și soluționa problemele comunitare, deci există o societate foarte asociativă, pe cînd în Italia de Sud persistă reminiscențele guvernului centralizat, influenței bisericii și regelui și nimic nu se întîmplă decât la nivel de familie. Oamenii au pierdut capacitatea de a se uni și forma asociații. În societățile capitaliste această capacitate de a se uni pare să se atrofieze, pentru că oamenii au bani și pot cumpăra influență sau pot plăti lobby-urilor să facă lucrul pentru ei, deci uneori piața înlocuiește capacitatea de a uni eforturile și de a face lucruri în comun. Societățile comuniste se aseamănă mai mult cu sudul Italiei, guvernul central a luat locul capacității oamenilor de a se uni. Cînd am venit la Chișinău, ne-am întrebat dacă societatea din Moldova este mai aproape de Bologna sau de Palermo, de nordul sau de sudul Italiei.

Problema pe care vreau să o ridic e că societățile și în special cei săraci trebuie să-și dezvolte această capacitate de a face lucruri în comun, căci ei nu au bani pentru a cumpăra influență și trebuie să se organizeze pentru a-și promova interesele, iar aceste lucruri nu se dezvoltă peste noapte. Este important ca toate aceste forme de organizare socială începînd cu familia și pînă la stat, cum ar fi cooperativele, asociațiile de business, ONG-urile să se dezvolte și cum ar putea comunitatea internațională să ajute și să nu aducă prejudicii. Un exemplu de asistență internațională dăunătoare ne-a fost adus la una din întîlnirile pe care le-am avut. Ajutorul financiar a fost folosit pentru finanțarea micului business în special în zonele rurale ale Moldovei. Una din modalitățile de abordare a acestei probleme este formarea cooperativelor de credit în orașele mici și sate, unde oamenii ar veni și ar depune banii sub garanția administrației locale, dacă aceasta este interesată să promoveze dezvoltarea în acel oraș. Există o vastă experiență în acest sens, în special în Scandinavia, în Finlanda, să zicem, cooperativele de credit au fost foarte reușite în încurajarea dezvoltării economice. În loc să se întîmple același lucru și în Moldova, s-a acordat ajutor financiar din afara țării, astfel încît oamenii nu au mai simțit nevoia să-și unească eforturile și să soluționeze împreună problemele“.

Studiul asupra dezvoltării organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova

Conform studiului asupra dezvoltării organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova, efectuat de Centrul CONTACT, ONG-urile locale (13%) și îndeosebi cele din mediul rural (30%) au ca domeniu principal de activitate dezvoltarea economică și comunitară. În mediul urban acest domeniu este mai puțin practicat: doar de 5 - 6 % din ONG-urile naționale și cele locale. Potrivit rezultatelor cercetării, în domeniul dezvoltare economică și comunitară s-au încadrat mai activ ONG-urile din regiunea de nord (22%) și mai puțin cele de la centru (5%). La sud acest domeniu este acoperit de 14 la sută din ONG-uri.

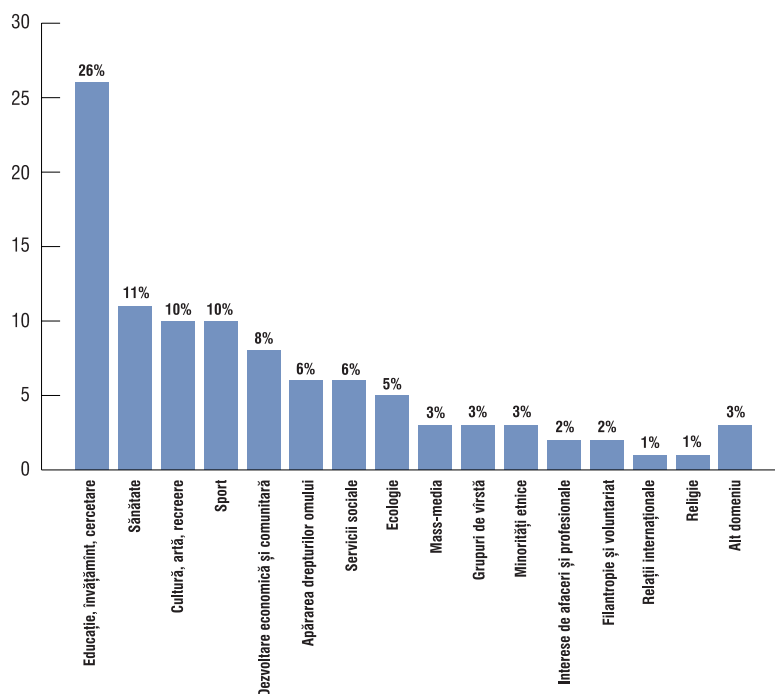
Un alt domeniu căruia ONG-urile îi acordă prioritate în activitatea sa sînt serviciile sociale. În acest domeniu și desfășoară cea mai mare parte a activității fiecare al zecelea ONG local și 5% din ONG-urile naționale. În mediul rural și cel urban acest domeniu de activitate este acoperit la fel – de 7% din ONG-uri.

Rezultatele investigației desfășurate relevă totodată faptul că indiferent de nivelul de organizare și mediul rezidențial al ONG-urilor, astfel de domenii ca mass-media, relații internaționale, grupuri de vîrstă, filantropie și voluntariat, minorități etnice, interese de afaceri și profesionale, religie au devenit prioritare doar pentru 1 - 5% din ONG-uri. Domeniul apărarea drepturilor omului de asemenea este puțin acoperit – de 6 % din ONG-uri, iar în domeniul ecologie activează mai mult organizațiile neguvernamentale din rural (10 %) și mai puțin cele din urban (5 %).

Astfel, analiza arată că organizațiile neguvernamentale și-au structurat într-un fel activitatea și acordă prioritate anumitor domenii, mai curînd celor legate de activitatea profesională a membrilor organizației.

Conform studiului realizat, de activitatea ONG-urilor beneficiază toate categoriile de populație. Cu toate acestea fiecare, ONG și are grupurile-pintă spre care și orientează preponderent activitatea, în funcție de specificul domeniului. De aici rezultă și tipul de beneficiari, iar uneori și numărul lor. Astfel, ONG-urile din domeniul educație, învățămînt,

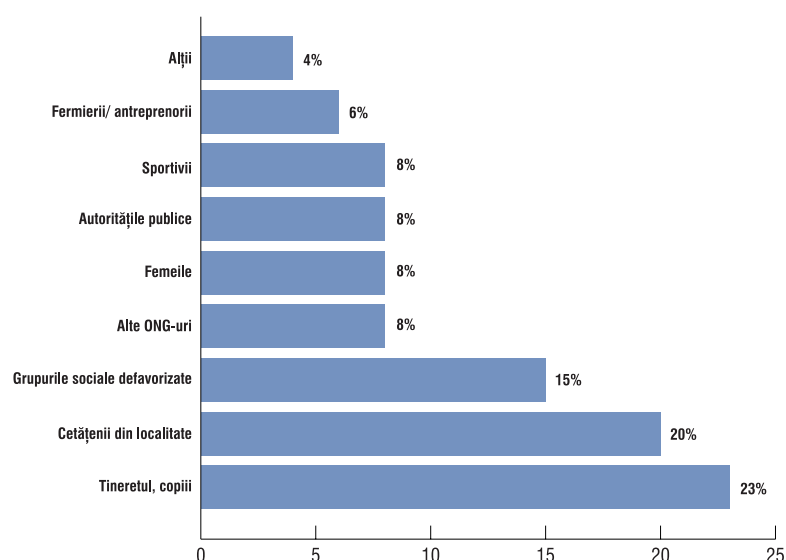
Domeniile principale de activitate a ONG-urilor

cercetare îi are ca beneficiari în primul rînd pe copiii și tinerii – 32%. ONG-urile din domeniile dezvoltare economică și comunitară – cetățenii din localitate (26%), fermierii/ antreprenorii (24%), ONG-urile din domeniul servicii sociale acordă mai mult ajutor grupurilor sociale defavorizate (40%), tineretului, copiilor (19%), cetățenilor din localitate (14%).

De menționat totodată că dacă în cazul unor astfel de ONG-uri este posibilă orientarea spre anumite segmente de populație, ONG-urile

Beneficiarii ONG-urilor

din domeniile mass-media, sănătate, apărarea drepturilor omului etc. au o altă situație, când beneficiarii lor sînt toate grupurile socio-demografice și profesionale, de vîrstă, indiferent de statut social, mediu rezidențial etc.

În funcție de nivelul de organizare a ONG-urilor, constatăm că cei mai mulți beneficiari ai ONG-urilor atît naționale, cît și cele locale sînt copiii, tineretul (naționale – 21%, locale – 27%), cetățenii din localitate (naționale – 18%, locale – 24%) și grupurile sociale defavorizate (naționale – 13%, locale – 19%), care alcătuiesc circa 60 la sută din numărul total de beneficiari.

Mai puțin beneficiază de activitatea ONG-urilor APL, fermierii/ antreprenorii, femeile, alte ONG-uri. Numai 6-8% din ONG-uri au menționat aceste categorii de beneficiari.

Baza materială a ONG-urilor

Conform rezultatelor investigației, baza materială a sectorului neguvernamental din republică este încă foarte slab dezvoltată și majoritatea ONG-urilor își desfășoară activitatea în pofida lipsei celor necesare: sediu, echipament, mijloace de comunicare etc. Numai 9 la sută din ONG-uri își au sediul propriu, peste 40 % închiriază, 27 % utilizează locuința unuia dintre membrii organizației. Nu dispun în general de sediu 20% sau fiecare al cincilea ONG.

Deși ONG-urile naționale duc mai puțin lipsă de sediu (7%), oricum peste 80% din ele sînt nevoite să închirieze (46%) sau să se folosească de locuința unuia dintre membrii organizației (36%). Această situație este caracteristică atît pentru ONG-urile din mediul urban, cît și pentru cele din mediul rural.

Nu se constată o situație mai bună nici în privința asigurării ONG-urilor cu echipament. Astăzi, peste 70 la sută din organizațiile neguvernamentale sînt lipsite de posibilitatea

de a se folosi de mijloace tehnice. Conform rezultatelor, doar 12% dintre ONG-uri dispun de computer, 9% – de imprimantă și 7% de xerox. Și mai puțin sînt înzestrate cu echipament ONG-urile locale și cele din spațiul rural. Numai 9% dintre acestea dispun de computer, 7% de imprimantă și 5 % de xerox.

Ceva mai bine sînt asigurate cu echipament ONG-urile de nivel național: 16% din ele au în posesie computer, 13% imprimantă și 10% xerox. Deloc nu au echipament 60% din ONG-urile naționale și 78% din ONG-urile locale. În acest context trebuie să menționăm că necesitatea echipamentului a fost semnalată de către reprezentanții ONG-urilor în primul rînd, lăsînd pe alte poziții nevoia de cadre calificate, de instruire, consultanță etc.

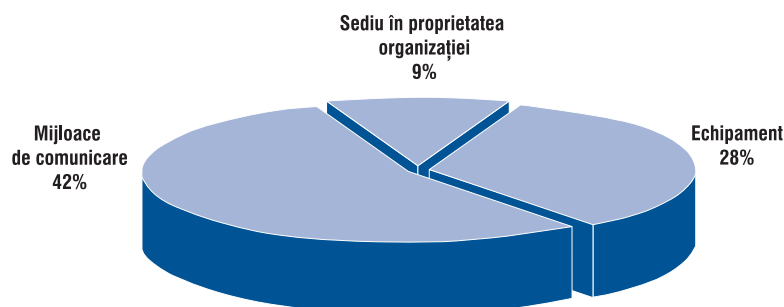
Astăzi, circa 60 la sută din ONG-uri sînt private și de mijloacele proprii de comunicare. Lipsa acestora o resimt mai ales ONG-urile din rural (67%) și cele locale (62%). ONG-urile naționale sînt total lipsite de mijloace proprii de comunicare în proporție de 40 la sută. Conform rezultatelor, asigurarea organizațiilor neguvernamentale cu mijloace de comunicare se prezintă astfel: 9% din ONG-uri dispun de fax, 10% de internet și cele mai multe de telefon (23%). Desigur, o atare stare de lucruri nu poate favoriza activitatea organizațiilor neguvernamentale. Subdezvoltarea bazei materiale are un impact direct asupra eficienței activității sectorului neguvernamental.

Cu toate că baza materială a ONG-urilor este foarte slab dezvoltată, majoritatea organizațiilor sînt totuși viabile. Potrivit rezultatelor investigației, în ultimii 2 ani și-au desfășurat activitatea în diverse domenii 86 la sută din ONG-urile naționale și 77 la sută din ONG-urile locale.

Astfel, fiecare al patrulea ONG din rural și fiecare al cincilea ONG din urban au organizat seminare, traininguri, conferințe, circa 20 % din ONG-urile de la centru, 15% din ONG-urile de la Nord și 12 % din ONG-urile de la sud au implementat proiecte, 15 la sută din ONG-uri au editat diverse publicații, fiecare al zecelea ONG a prestat servicii sau a acordat asistență.

După Studiul asupra dezvoltării organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova, efectuat de Centrul CONTACT

Baza materială a ONG-urilor din Republica Moldova

ROLUL ONG-urilor în dezvoltarea durabilă

În anul 2000 a fost publicată „Strategia națională pentru Dezvoltare Durabilă MOLDOVA – XXI”. Strategia a apărut sub egida Programului Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și a Consiliului Economic Suprem de pe lângă Președinția Republicii Moldova. Strategia a fost concepută ca un document de lucru pentru guvernatori care a ținut să evalueze potențialul de dezvoltare al Republicii Moldova și direcțiile strategice pentru dezvoltarea socio-economică a țării. Conceptul de Dezvoltare Durabilă se referă la satisfacerea necesităților generațiilor actuale fără a compromite perspectivele generațiilor viitoare de a-și satisface necesitățile vitale. În acest sens merită să fie menționat faptul că Concepția Dezvoltării Durabile se referă la patru subiecte primordiale, dintre care trei pot fi calificate ca având dimensiuni interne, iar al patrulea – o dimensiune externă:

- **asigurarea unui proces stabil de asanare macroeconomică ce ar permite realizarea unei creșteri economice de natură să elimine fenomenul sărăciei și să asigure perspective pentru o dezvoltare graduală;**
- **eliminarea factorilor care pot contribui la creșterea tensiunilor sociale datorită polarizării accentuate a situației grupurilor sociale după criteriul averii;**
- **asigurarea calității unui mediu natural pentru reproducerea demografică și a factorilor tehnologici care asigură dezvoltarea economiei;**
- **reducerea decalajului dintre parametrii dezvoltării economice a Republicii Moldova și spațiile economice adiacente care provoacă fenomenul migrației necontrolate a celei mai competitive forțe de muncă.**

În calitatea lor de elemente active ale societății civile ONG-urile ar trebui să fie direct interesate în implementarea Strategiei naționale pentru Dezvoltare Durabilă. Acesta fiindcă procesul dezvoltării economice este văzut în ultima vreme prin prisma parametrilor ce caracterizează dezvoltarea unei societăți civile globale. De aceea, Strategia ar putea fi implementată în cadrul unui parteneriat larg, geografia răspândirii

ONG-urilor acoperind practic întregul teritoriu al țării la fel ca și organele autoadministrării locale. În plus, chestionările periodice efectuate de către unele ONG-uri demonstrează fără putință de tăgadă că organele autoadministrării locale doresc stabilirea unui parteneriat permanent cu ONG-urile.

Organelor administrației publice le-ar reveni sarcina directă de a activa pentru atingerea parametrilor socio-economici prevăzuți de Strategie. ONG-urilor, pe de altă parte, le-ar revine sarcina de a face transferuri de experiență de management eficient și servicii în cadrul unor activități *nonprofit*. Din acest punct de vedere relațiile dintre ONG-uri și putere nu pot evita dialogul privind cadrul legal adecvat de activitate a ONG-urilor și resursele materiale și financiare utilizate în acest scop. Totuși pentru stabilirea unui parteneriat strategic eficient, de lungă durată între ONG-uri și autoritățile publice nu este suficientă doar conjugarea eforturilor. De asemenea, este necesară cooperarea în cadrul triunghiului: putere, business, sector asociativ. Acest gen de cooperare este funcțional într-un Țir de state dezvoltate. Scopul cooperării este formulat în felul următor: cum s-ar putea ca într-un **stat de drept** bazat pe o **economie de piață** eficientă să existe un nivel de **protecție socială** avansat? Lideri ai unor state dezvoltate au încercat să răspundă la această întrebare. Premierul britanic Tony Blair a numit un astfel de deziderat pentru țara sa drept „cea de a treia cale”, Gerhard Schroder – „cale de mijloc pentru Germania”, iar premierul francez Lionel Jospin: „da – economiei de piață, nu – societății de piață”.

Totuși se pare că scopul final al colaborării ONG-urilor cu autoritățile publice ar trebuie să rezulte în găsirea unei modalități de **implicare a cetățenilor** în activitățile de interes public al căror scop este urmărit atât de organele puterii publice, cât și de ONG-uri. S-a văzut că gradul de eficiență a activităților ONG-urilor este strâns legat de **organizarea și coerența** acțiunilor lor. Fără coerență se produce dispararea eforturilor și descurajarea atât a celor care fac eforturile, cât și a potențialilor bene-

ficiari. Doar în astfel de condiții ONG-urile ar putea să-și asume **rolul de cureauă de transmisie între Guvern și cetățenii**. De asemenea, pe lângă funcția de transmisie trebuie să se ia în vedere și **efectul feed-back** care e menit să optimizeze parametrii relației input - output.

Adică, e necesar de **a activa capitalul uman** „conservat” datorită unei anumite memorii sociale și a-l utiliza pentru realizarea unor scopuri demne, precum este Strategia Dezvoltării Durabile.

Pentru acesta este nevoie de:

- **a identifica noi lideri comunitari;**
- **a promova o campanie de informare în ceea ce privește scopurile Strategiei;**
- **a forma rețele de răspundere a informației privind implementarea Strategiei;**
- **a atrage cetățenii în realizarea strategiilor;**
- **a-i motiva pe potențialii participanți să activeze în vederea desfășurării unor proiecte pentru atingerea beneficiului public;**
- **a le transfera experiența și abilitățile necesare prin training-uri;**
- **a studia experiența reușită din alte țări și a promova adaptarea acestor experiențe la condițiile Republicii Moldova;**
- **a-i pregăti pe liderii comunitari pentru declanșarea „reațiilor în lanț” în vederea identificării altor lideri și diseminării experienței;**
- **a dezvolta ideile fixate în Strategie și a le oferi noi dimensiuni.**

De obicei, persoanele cu capacități de lideri se manifestă singure. Totuși ele sunt identificate mai ușor atunci când în societate sunt formulate scopuri demne de urmat, efectele cărora sunt pe înțelesul majorității cetățenilor. În Republica Moldova au fost lansate un șir de proiecte extrem de importante prin intermediul cărora se intenționează reproducerea și tirajarea experienței din alte țări în domeniul **Combatării sărăciei, Dezvoltării comunitare și Agendei XXI**. Toate aceste inițiative pot fi integrate în calitate de proiecte ce facilitează sau favorizează Dezvoltarea Durabilă. Spre exemplu, Agenda XXI oferă comunităților locale un cadru și un set de repere menite să favorizeze dezvoltarea pe termen mediu și lung.

Identificarea liderilor locali se poate face folosind diverse mecanisme. În primul rând, trebuie avute în vedere persoanele care au demonstrat un anumit potențial de leadership. În acest sens pot fi atrase persoane din categoria:

■ **intelectualilor rurali (profesori, medici etc.);**
 ■ **cetățenii care au candidat în calitate de candidați independenți la funcții din administrația publică locală etc.**

În afară de identificarea liderilor locali din comunități este necesar de a folosi tehnicile tradiționale de motivare a participării cetățenilor la activitățile de beneficiu public.

Pentru aceasta:

ONG-urile ce editează buletine informative ar trebui să tireze succese obținute în diferite comunități pentru a convinge cât mai mulți cetățeni că multe lucruri pot fi soluționate cu eforturi minime dacă există cele mai simple forme de organizare:

- **să scoată în evidență beneficiile pe care le-ar obține comunitatea de pe urma cooperării cetățenilor în soluționarea problemelor concrete ale comunității (construirea apeductelor, curățarea terenurilor poluate, amenajarea locurilor publice, atragerea minorilor în secții sportive, culturale, de artizanat etc.);**
- **să publice interviuri și să realizeze emisiuni tv și radio cu liderii locali. Aceasta satisface necesitățile firești ale oamenilor de a împărtăși publicului larg propriile succese demne de urmat;**
- **să găsească posibilitatea de a convinge slujitorii cultelor religioase de a influența participarea enoriașilor la proiectele dezvoltării locale etc.**

Deși multe lucruri importante pot fi realizate cu eforturile proprii ale membrilor comunității, totuși poate fi nevoie de **atragerea unor resurse financiare** din diverse surse. În acest sens ONG-urile ar avea misiunea de a organiza training-uri de fundraising și de a explica tehnicile respective.

În orice caz, toate aceste activități de colaborare a ONG-urilor cu cetățenii au drept scop final schimbarea mentalității și motivarea de a întreprinde unele acțiuni de către cetățenii care nu ar trebui să rămână simpli recipienți ai serviciilor guvernamentale, ci ar trebuie să-și asume un rol activ. Acest lucru presupune, deopotrivă, capacitatea de auto-organizare și de asumare a responsabilității pentru promovarea anumitor inițiative, dar și posedarea unei competențe asistate de moralitate.

Igor Boșan,
ADEPT

Creștinii au cele 10 porunci, adepții oricărei religii au un set de reguli de urmat. Mafia are și ea un cod de onoare. De ce atunci nu ar avea și ONG-urile un cod al lor? Ideea codurilor deontologice este foarte răspândită în Occident, fiecare profesie sau breaslă își are propriul său cod: de la cei ce lucrează în domeniul relațiilor cu publicul până la cei din serviciile funerare, existând chiar o modă printre corporații și companii să-și scrie propriul lor cod, să-l afișeze și să-l facă public. Aceste coduri au cunoscut o evoluție vertiginoasă, de la primul cod de etică adoptat în 1847 de Asociația Medicală din SUA până în secolul XX, când a ajuns să fie un indiciu al profesionalismului.

De fapt, ce este codul deontologic? Este un contract dintre sectorul sau profesia respectivă și societatea pe care o deservește, și nu, după cum cred unii, o carte de rețete pe care o răsfoiești când stai în fața unei dileme. Codul deontologic sporește simțul comunității, simțul apartenenței la un grup ce împărtășește aceleași valori și are aceeași misiune. Codurile ca și legile ajută ca cei cinstiți să rămână cinstiți și au un impact prea mic asupra celor care aleg să nu-i respecte prevederile.

O problemă pe care și-o pun tot mai mult ONG-urile din țările de tranziție care încearcă să-și îmbunătățească imaginea este în ce măsură pot fi utile codurile deontologice în acest sens? Să vedem totuși care este experiența internațională și ce putem învăța din ea.

În 1995 guvernul filipinez a intenționat să anuleze deducerile pentru donații. Acest fapt a impulsionat ONG-urile să decidă care dintre ele merită aceste deduceri și care nu. Pentru a soluționa această problemă a fost creat Consiliul de Certificare a ONG-urilor. Până în prezent Consiliul a certificat 220 de ONG-uri, dar problema care se pune acum este cum să le convingă să adere la un cod deontologic.

În India, CAF împreună cu Comisia pentru Planificare a Guvernului participă la un experiment de validare a organizațiilor. Scopul experimentului este de a valida 4000 de organizații până la sfârșitul lui 2003 și de a crea o bază de date atât pentru donatori, cât

și pentru ONG-uri. Până în prezent au fost validate 1500 de organizații. În paralel, Voluntary Action Network VANI, o uniune a mai multor rețele de ONG-uri, încearcă să-și convingă membrii să adere la un cod deontologic, deocamdată însă doar 194 dintre 258 de membri au aderat la acest cod.

În România un cod de conduită a fost adoptat la ediția Forumului ONG-urilor din România în 1999. După adoptarea codului (care în structura sa actuală este o declarație de principii de bună practică) în cadrul GIR (Grupul pentru Implementarea Rezoluțiilor Forumului Național) a fost constituită o comisie pentru excelență în activitatea ONG-urilor. La sfârșitul mandatului său de un an, comisia a creionat o schiță de stra-

De ce e nevoie de un cod de etică?

- pentru a defini comportamentul acceptabil, sau acceptat în societate;
- pentru a promova standarde de excelență;
- pentru a oferi standarde la care să se alinieze membrii în procesul de auto-evaluare;
- pentru a stabili cadrul responsabilităților al comportamentului profesionist;
- el este un indiciu al maturității.

Ce trebuie să promoveze un cod de etică?

- standarde înalte și consecvente de conduită;
- lucrul în echipă, colegialitatea;
- servicii de calitate;
- rezolvarea problemelor în mod deschis și în baza unor anumite valori;
- echitatea, dreptatea și responsabilitatea;
- grija față de beneficiari;
- încredere corporativă.

Ce ar trebui să prevină codurile de etică?

- tentațiile de a o lua pe ocolite pentru a atinge scopurile;
- înșelătoria și fraudă în atingerea scopurilor;
- manipularea și tratarea persoanelor drept obiecte;
- comportamentul pârțitor, discriminarea în baza naționalității, sexului, statutului social sau religiei;
- beneficiul propriu, folosirea resurselor organizației în scopul propriu;
- pasivitatea, reacționarea la probleme în locul rezolvării lor.

Autoreglementarea și codul deontologic

Cele patru valori ale codului de etică:

- adevărul;
- responsabilitate față de servicii și produse, transparență;
- promovarea lucrului în echipă, respectul față de cei din jur, toleranța față de opiniile altora;
- echitatea, procesul de perfecționare continuă.

Scopurile unui cod de etică:

- îmbunătățirea lucrului și comunicării în echipă, ridicarea moralului;
- îmbunătățirea culturii interne și imaginii publice;
- rezolvarea problemelor fără a crea altele;
- educarea toleranței față de opiniile altora.

tegie privind promovarea bunei practici în activitatea ONG-urilor. „Din păcate, mediul asociativ românesc are mult prea multe probleme de înfruntat pentru a-și putea permite să se angajeze în practica acestor principii (punerea lor în aplicare se reflectă în costuri suplimentare). În plus, nici gradul său de maturitate nu e destul de dezvoltat pentru a-și asuma din proprie inițiativă o asemenea practică. Nici măcar la nivelul celor mai dezvoltate organizații, adoptarea și implementarea unor asemenea principii nu țin de practica unui grup reprezentativ de organizații. În aceste condiții, lipsa resurselor a făcut imposibilă derularea unei campanii de promovare și educare a organizațiilor cu privire la aceste principii” (Mihai Liseșchi, AID-ONG).

și donatorii sînt interesați în reglementarea sectorului, și în cazul acesta se merge mai mult pe autoreglementare decît pe o reglementare din exterior. Spre exemplu, în 1980 Consiliul Fundațiilor din SUA a adoptat un Cod intitulat „Principiile și practicile de acordare eficientă a granturilor” (actualmente revizuit). Aderarea la acest cod este o condiție obligatorie pentru membrii Consiliului. Centrul mexican pentru Filantropie de asemenea are un document de obligații și principii la care sînt invitați să subscrie membrii. De asemenea, codul deontologic al ONG-urilor este un subiect discutat de Centru în negocierile purtate cu guvernul referitor la o nouă lege nonprofit.

În Moldova discuțiile privind un cod deontologic pentru ONG-uri se discută de mai mult timp. Chiar și la ultima ediție a Forumului acest subiect a fost discutat atît în cadrul atelierului imagine, cît și în cadrul Țedinței în plen. Colegii din România invitați la Forum și-au împărtășit experiența lor de adoptare a unui atare document. După mai multe dezbateri atelierul a și adoptat o rezoluție „Să elaboreze și să facă publice standardele de excelență pentru o activitate fructuoasă (afară de codul deontologic)”. După Forum, însă, nu prea s-a mai întîmplat nimic. Întrebarea pe care ne-o punem însă este: *Va fi oare activitatea organizațiilor mai etică dacă ele aderă la un cod deontologic?*

Ina Gutium, ADEPT

Proiect

Scopul prezentei legi este instituirea unui control public eficient asupra activității de stat în vederea asigurării drepturilor constituționale inalienabile, a altor drepturi și libertăți legale ale omului și a celor prevăzute de acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte, subordonării politicii statului moldovenesc, a activității autorităților publice și a persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora intereselor societății.

Capitolul 1

Bazele generale ale controlului public asupra activității de stat

Nopiunea de control public asupra activității de stat

Articolul 1

Se consideră control public asupra activității de stat controlul asupra realizării politicii statului, a activității autorităților publice și a persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora, exercitat de partidele politice, de mișcările social-politice, de organizațiile obștești și de alte asociații de cetățeni ai Republicii Moldova, precum și de către persoane domiciliat în Republica Moldova în vederea apărării drepturilor și libertăților omului, subordonării politicii statului, a activității autorităților publice și a persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora intereselor societății.

Nopiunea de activitate de stat

Articolul 2

(1) Se consideră activitate de stat realizarea politicii interne și extreme de către statul Republica Moldova în ansamblu, activitatea fiecăreia dintre autoritățile publice și a persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora.

(2) Nu se consideră activitate de stat activitatea de producție sau altă activitate orientată nemijlocit spre obținerea de profit, desfășurată de instituțiile, întreprinderile și organizațiile de stat, precum și de cele cu capital parțial de stat.

Nopiunea de societate civilă

Articolul 3

(1) În sensul prezentei legi, se consideră societate civilă veriga structurată nestatală autonomă a poporului moldovenesc, constituită din partidele politice, mișcările social-politice, organizațiile obștești și din alte asociații de cetățeni.

(2) Societatea civilă nu este o asociație bazată pe interes colectiv. Toți membrii ei sunt liberi în opiniile lor de viață, fapt ce presupune respectarea de către fiecare a libertății altora și accesul egal al fiecăruia la controlul asupra politicii statului Republica Moldova, asupra activității autorităților publice și a persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora.

LEGEA PRIVIND CONTROLUL PUBLIC ASUPRA ACTIVITĂȚII DE STAT

(extras)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Principiile relațiilor reciproce
dintre societatea civilă și stat

Articolul 4

(1) Interesele societății sînt prioritare în raport cu interesele statului Republica Moldova.

(2) Politica statului Republica Moldova, activitatea autorităților publice și a persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora este deschisă controlului public.

(3) Viața societății civile în Republica Moldova se bazează pe prioritatea libertății.

(4) Politica statului Republica Moldova are ca priorități pacea civică, securitatea și stabilitatea.

(5) Libertatea opțiunii de viață este principiul de bază al vitalității societății civile în Republica Moldova. Pentru aceasta, fiecăruia i se garantează realizarea plenară a drepturilor și a libertăților de care beneficiază.

(6) Obligația autorităților publice și a persoanelor cu funcții de răspundere de a acționa exclusiv în cadrul atribuțiilor legale este o consecință de bază a libertății politice a poporului.

(7) Progresul social în Republica Moldova se bazează pe principiile pluralismului politic, economic și ideologic. Persoanele cu funcții de răspundere nu se pot produce în calitate de arbitri în domeniul proiectelor și ideilor sociale intelectuale.

(8) Orice expertiză de stat a proiectelor sociale intelectuale nu poate fi considerată definitivă. Intervenția imperativă a statului în sfera științei, culturii, religiei sau a artelor este interzisă.

(9) Dreptul de a determina și de a modifica caracterul și principiile relațiilor politice dintre societatea civilă și stat aparține poporului și nu poate fi uzurpat de stat, de unele autorități publice și de către persoanele cu funcții de răspundere ale acestora.

În perioada 8-12 iulie Parlamentul a examinat în prima lectură proiectul legii privind modificarea Codului fiscal. Proiectul propune stabilirea unor noi modalități de deducere a cheltuielilor făcute în scopuri filantropice sau de sponsorizare, care nu pot fi mai mari de 10 procente din venitul impozabil. De asemenea, se indică organizațiile în beneficiul cărora pot fi făcute donații filantropice și de sponsorizare. Suplimentar, se presupune stabilirea de către Guvern a unei modalități de confirmare a cheltuielilor făcute în scopurile indicate.

Garanțiile juridice pentru exercitarea
controlului public asupra activității de stat

Articolul 5

(1) Prerogativele de control asupra activității de stat ale partidelor politice, mișcărilor social-politice, organizațiilor obștești și ale altor asociații de cetățeni sînt garantate de Constituția și de legile Republicii Moldova.

(2) Cetățenii Republicii Moldova exercită controlul asupra activității de stat în baza tuturor drepturilor politice și libertăților de care beneficiază.

(3) Garanțiile pentru exercitarea de către cetățenii Republicii Moldova a controlului asupra activității de stat se stabilesc de Constituția Republicii Moldova, de Legea cu privire la petiționare, de prezenta lege, de alte legi ale Republicii Moldova, precum și de acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte.

Interzicerea dictaturii politice

Articolul 6

(1) Hotărârile adoptate potrivit rezultatelor referendumului republican sau pe altă cale constituțională democratică au putere juridică supremă.

(2) Dictatura statului, a unor autorități publice și a persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora în raport cu societatea civilă și cu membrii ei este ilegală. Nu se consideră dictatură regimul provizoriu de stare de urgență, de stare de asediu sau de stare de război, instituit în temeiuri legale de către subiectele respective în limitele atribuțiilor lor legale.

(3) Instituirea stării de urgență, stării de asediu sau a stării de război fără temeiuri legale de către subiecte neabilitate, precum și instituirea lor de către subiecte abilitate cu depășirea atribuțiilor legale sau a duratei acestei stări stabilite de lege reprezintă acte de dictatură politică.

Femeile în business

În ultimul deceniu femeile apar tot mai frecvent în calitate de oameni în afaceri, de personalități distincte, cu spirit de inițiativă. Deși ponderea femeilor în rândurile oamenilor de afaceri este destul de joasă, ea este în continuă creștere...

Având același nivel de instruire ca și bărbații, femeile acceptă locurile de muncă necalificate și sunt remunerate respectiv la un nivel de 70-80% din salariul bărbaților.

Cît privește activitatea antreprenorială, pînă nu demult înțietatea aparținea bărbaților. Cauzele creșterii cotei femeilor în business sînt multiple:

■ **de ordin material, deși au aspect psihologic (să aibă venit propriu și să fie independente);**

■ **aspectul etico-moral (femeile muncesc pentru că se simt utile societății);**

■ **motive de compensație (datorită muncii nu se simt singure, uită de problemele personale, de nevoi).**

În pofida diferenței dintre sferile de activitate antreprenorială ale bărbaților și femeilor în procesul desfășurării afacerilor ambele genuri se confruntă cu aceleași dificultăți: insuficiența mijloacelor financiare, impozitele mari și numeroase, dificultăți în obținerea creditelor, problema securității personale și a bunurilor, lipsa cunoștințelor în domeniul businessului.

De aceea, Centrul de Susținere a Businessului „Pro-Business Nord” cu susținerea financiară a Fundației Soros-Moldova și Programul de Asistență a Fermierilor Privati-PFAP USAID în anul acesta realizează proiectul „Instruirea Femeilor Antreprenori în Zonele Rurale”. Proiectul are drept scop instruirea a 400 femei din 20 de localități rurale a regiunii de nord a Republicii Moldova și pregătirea teoretică și practică folosind metode de instruire a tehnologiilor de antreprenariat.

Pe parcursul seminarelor de instruire participanții vor forma abilități de lucru în echipă, ceea ce le va permite să determine direcțiile prioritare pentru a începe o afacere proprie.

În perioada de implementare a proiectului am desfășurat întâlniri cu organizațiile ne-guvernamentale, asociații de business, bănci, companii financiare, antreprenori, fermieri privați. În urma acestor întâlniri am stabilit relații de colaborare cu Asociația primarilor din județul Bălți. La fel am stabilit relații de parteneriat cu voluntarii Corpului Păcii în Moldova și ai ONG-urilor care activează în regiunea de nord a republicii. Prin intermediul lor și mass-media locală (Agenția DECA Press și ziarul independent *Spros i Predlojenie*) am difuzat informația referitor la proiect. În perioada de pregătire a implementării proiectului au fost formate 10 grupuri de femei din jud. Bălți, Edineț, Soroca.

În perioada 30 ianuarie - 30 aprilie de către experții Centrului „Pro-Business Nord” au fost instruite 212 femei în vîrstă de la 18-55 ani din 14 localități rurale: Iabłoana, Florești, Vărvăuța, Zărșeni, Edineț, Pîrlița, Chișcăreni, Tăura Nouă, Tăura Veche, Gura-Căinarului, Trinca, Sîngerei, Birușna.

Pe parcursul a 5 zile participantele la cursul de instruire „Cum de organizat businessul propriu?” au fost instruite la capitolele: Capacitatea de antreprenor, Marketing, Evidența contabilă, Gestiunea activității de producție, Gestionarea cadrelor în afacere, Colaborarea cu creditorii, Ce este un plan de afacere?

La capitolul „Colaborarea cu creditorii” conform relațiilor de parteneriat dintre „Pro-Business Nord” și MEC- Moldova a fost invitat coordonatorul regional dl Philippe Pott, care a vorbit despre posibilitățile de creditare a businessului mic și mijlociu. În urma acestor întâlniri 10 femei antreprenori din jud. Edineț au primit credite din partea Companiei financiare MEC Moldova.

Analizînd prima etapă de implementare a proiectului, putem face unele concluzii

privind necesitatea promovării cursurilor de instruire în localitățile rurale. Participantele au câștigat cunoștințe și abilități în organizarea și gestionarea businessului propriu și deprinderi practice de pregătire a unui plan de afaceri.

După instruirea femeilor am continuat să binem legături, îndeosebi cu cele mai active, răspunzându-le la întrebările apărute, oferindu-le informații, consultații. O parte din ele au participat în cadrul „atelierelor de lucru” cu oferirea materialelor informaționale și metodice în vederea scrierii proiectelor și atragerii investițiilor pentru soluționarea problemelor în localitățile lor.

Aceasta ne-a ajutat să întreținem relații permanente cu femeile instruite în cadrul proiectului și posibilitatea de a ne întâlni cu ele în cadrul „meselor rotunde” planificate, cu genericul „Femeile în noile condiții sociale—prima experiență în antreprenoriat”, dintre care două din ele au fost desfășurate în luna martie și iunie. Au participat 52 de femei, câte 5 femei lideri din fiecare localitate. În cadrul „meselor rotunde” s-au discutat problemele cu care se confruntă femeile în business.

Cele mai importante probleme cu care se ciocnesc femeile antreprenori sunt insuficiența mijloacelor financiare, impozitele mari și numeroase, obținerea creditării, lipsa cunoștințelor în domeniul managementului resurselor umane, marketingului și înregistrării întreprinderii.

În final a fost adoptată rezoluția „mesei rotunde”:

- crearea rețelelor de facilitatori comunitari;
- crearea Asociațiilor de femei în business;
- elaborarea proiectelor, planurilor strategice, planurilor de activități.

În timpul desfășurării „mesei rotunde” din luna iunie s-au pus în discuție de către femei rezultatele sondajului efectuat printre femeile participante la cursul de instruire de către specialiștii Centrului Pro-Business Nord.

Conform datelor sondajului 67% de femei doresc să plece peste hotare, 47% din

femei au răspuns că doresc să plece din cauza situației materiale, 13% nu pot să-și găsească de lucru în țară, 3% susțin că peste hotare este mai ușor de a rezolva problemele materiale, iar 33% dintre respondente au răspuns că nu doresc să plece pentru a nu-și părăsi familia, copiii și după părerea lor plecarea în străinătate este periculoasă.

Pară noastră riscă să piardă mai mult de jumătate de femei din nordul Moldovei. Majoritatea femeilor au studii medii speciale și superioare și sunt în vârstă de 18- 40 ani. Credem că după instruirea femeilor, discuțiilor din cadrul „meselor rotunde”, și implicarea lor în rezolvarea problemelor comunitare, numărul doritorilor de a pleca peste hotare se va micșora și femeile își vor găsi de lucru în țară și posibilități de a se încadra în viața economică și obștească a Republicii Moldova.

În Moldova, categoria femeilor-manageri este formată în special de fostul sistem de conducere. În același timp apare o pleiadă nouă de femei care practică activitatea de antreprenoriat și se manifestă destul de reușit în afaceri proprii, activând în condiții destul de grele ale crizei economice prin care trece Republica Moldova. În condițiile actuale în business femeia are o serie de avantaje pe care, dacă le realizează, poate deveni un antreprenor bun. Femeia - lider este mai sociabilă, mai delicată în relațiile cu colegii, preferă să nu riște. În activitatea noastră ne conducem de următorul principiu: „Societatea industrială a fost opera bărbaților, în timp ce noua societate informațională și umanitară va fi în mare măsură și opera femeilor”. Suntem la jumătatea implementării proiectului, pe viitor ne așteptăm noi realizări, alte localități, alte grupe de instruire. Credem că ceea ce facem va ajuta femeile în activitatea lor antreprenorială și va contribui la implicarea lor în rezolvarea problemelor comunitare, ceea ce va duce la ridicarea bunăstării economice și sociale a țării.

**Lilia Vrabie, coordonator,
Centrul de Susținere a Businessului
„Pro-Business Nord”**

Serviciul comunal de asistență socială din Suruceni

Pentru ce a fost nevoie în comuna Suruceni de un Serviciu de asistență socială paralel cu cel al statului și ce urmărește acest proiect?

Azi serviciul de asistență socială al statului nu reușește să ia sub observare și să satisfacă necesitățile tuturor nevoiașilor care au nevoie de protecție socială. Serviciul înființat la Suruceni tinde să umple acest gol la nivelul unei comunități.

Așteptările sociale patronează în jur de 150 de reprezentanți ai grupurilor socialmente vulnerabile. Există o listă de priorități în acordarea serviciilor sociale, se știe foarte bine cine are nevoie în primul rând de o haină, de un medicament ori de tratament psihologic.

Pentru ca să fie deschis Serviciul de asistență socială din Suruceni și pentru ca să fie pregătită Ziua Carității, în cadrul proiectului au fost selectați dintre suruceneni așteptările sociale, pe următoarele criterii: să fie corecți în relațiile cu oamenii și să le fie aproape ca mod de viață caritatea; să cunoască bine sătenii; să aibă aptitudinile potrivite pentru a însuși profesia de asistent social.

După selectare asistenții sociali au trecut cursuri speciale pe lângă Universitatea Pedagogică „Ion Creangă”. Concepția cursurilor aparține Centrului „Dacas” un ONG care se ocupă de cercetări și implementări practice în domeniul asistenței sociale. După încheierea cursurilor, asistenții sociali din Suruceni au primit certificate de calificare.

În baza unei anchete asistenții sociali timp de trei luni au adunat o bază de date despre starea grupurilor socialmente vulnerabile din sat: bătrâni singuratici, mame cu mulți copii, invalizi, gravi bolnavi, persoane maltratate, copii din grupa de risc și persoane cu antecedente penale. Această bază de date permite să se elaboreze prioritățile în acordarea asistenței sociale și a acorda serviciile sociale adresativ.

Deschiderea oficială a Serviciului de asistență socială

Într-o dimineață de martie reprezentanți ai comunității și oaspeți au venit la sediul Primăriei, unde într-o atmosferă de sărbătoare a fost deschis oficiul Serviciului de asistență socială. Acest Serviciu ocupă o încăpă a Primăriei și este dotat tehnic cu un computer, telefon/fax și copiator.

Dintre oaspeți remarcăm în primul rând pe Slavian Gușu, șeful serviciului de presă al Băncii Mondiale, și Silvia Apostol, coordonator de proiecte la DFID, Marea Britanie. Aceste două organizații au sprijinit traducerea în viață a proiectului privind crearea Serviciului comunal de asistență socială. A mai venit să fie alături de „Harmonia” domnișoara Mariana Ianchevici de la „Salvați copiii”, alți oaspeți din străinătate. Părintele Vasile, însoțit de corul bisericesc, a sfârșit încăperea Serviciului de asistență socială și a rostit o predică despre caritate.

Musafirii și gazdele au ascultat cu interes relatarea angajaților Serviciului despre realizarea proiectului, apoi au luat cunoștință de unele aspecte din viața comunității, răsfoind ziarul satului „Valea Inovăului”.

În timpul concertului toți oaspeții au luat cuvântul în fața audienței, subliniind necesitatea unei asemenea manifestări. Silvia Apostol de la DFID a apreciat inițiativa locală a surucenenilor și a afirmat că organizațiile donatoare sînt înclinate spre colaborare tocmai în cazul unor asemenea inițiative locale. Ea a mai spus că simte multă căldură și energie sufletească în sală și în comportamentul celor care au pregătit manifestarea și participă activ la ea.

Cîntece dăruite celor mai triști ca noi

Organizatorii au montat pe scenă un poster pe care scria „Oamenii se aseamănă după vorbe, dar se deosebesc după fapte”. De Ziua Carității fapta bună a tinerilor talente din Suruceni a însemnat spectacolul pregătit pentru nevoiași. Și oaspeții și surucenenii au apreciat evoluția interpretelor. A bucurat ochiul și dansurile prezentate de elevii școlii medii din Suruceni. Surpriza spectacolului a fost micușul Victora Mihălceanu, care la numai 4 ani a recitat cu o voce tulburătoare o poezie despre așteptan cel Mare. Sala l-a primit cu ovații. Cu un program special a venit în fața surucenenilor corul de la Seminarul teologic de fete de la Mănăstirea Sf. Gheorghe din Suruceni.

Toți participanții la Ziua Carității au primit după concert o mică pomană și un calendar cu simbolul acestei manifestări.

A doua zi peste o sută de bătrîni în sat au primit în mod organizat de la Serviciul de asistență socială pachete cu produse alimentare, cereale, ulei ș.a. 38 de copii au beneficiat de daruri, jucării, cărți, îmbrăcăminte aduse de partenerul „Harmoniei” organizația „Salvați copiii” din Chișinău.

Cantina socială își continuă activitatea

Beneficiarii Cantinei Sociale au avut un prînz de sărbătoare de Ziua Carității. Înființată în 1999, această instituție de caritate își continuă activitatea, datorită sponsorizărilor din partea dlui Valeriu Pleșca, deputat în Parlament, precum și întreprinzătorilor Valeriu Zelinski și Olga Sviridova, „Makler”, Igor Crapivca, „Orvento-metal”. În acea dimineață de martie oaspeții au luat cunoștință și de activitatea Cantinei, au stat de vorbă cu beneficiarii ei.

Activitatea Cantinei sociale din Suruceni a trezit și interesul președintelui țării Vladimir Voronin care a vizitat-o în toamna anului 2001. El a spus între altele că „e bine ce faceți, dar era mai bine dacă oamenii nu ajungeau la această situație”. Apropo, președintele Voronin îi aparține o acțiune de caritate în Suruceni, din inițiativa D-lui a fost asfaltat în toamna aceluiași an drumul din centrul satului pînă la Mănăstirea Sf. Gheorghe.

Lidia Renișă, director al Centrului de dezvoltare socială „Harmonia” din Suruceni

Principii noi de activitate a instituțiilor de cultură din Republica Moldova

Sub acest generic la Chișinău s-a desfășurat conferința internațională, organizată de Asociația „Alternativa Nouă”, organizație neguvernamentală care are ca scop promovarea sistemelor eficiente culturale în Republica Moldova. Fondată la începutul anului 2000, Asociația a organizat un șir de activități consacrate noilor tehnologii de lucru în diferite domenii ale culturii. Astfel, în aprilie 2000, în comun cu Teatrul municipal „Gugușă”, a fost desfășurat workshop-ul susținut de unul din liderii artei păpușărești din Rusia – Stanislav Jelezkin. La acest workshop au participat atât studenți ai Universității de Arte din Moldova, cât și artiști profesioniști din teatrele de păpuși din Moldova. Participanții au făcut cunoștință cu noi metode de dirijare și tehnologii în pregătirea și realizarea tehnică a păpușilor.

Un alt workshop, organizat în comun cu teatrul „Eugène Ionesco”, care s-a desfășurat în mai 2001, a fost consacrat dramaturgiei contemporane și a fost susținut de către unul din cei mai consacrați dramaturgi contemporani Matei Vișniec, francez de origine română. Workshop-ul a avut ca temă prezentarea pentru participanții din Moldova a metodologiei de creare a unei piese dramatice. La workshop au participat atât dramaturgi din Moldova, cât și numeroși jurnaliști.

La fel, pe parcursul acestor doi ani de activitate, Asociația a susținut deplasarea unor colective și profesioniști din cultură pentru participarea la diferite manifestări internaționale: festivaluri, conferințe, simpozioane etc.

Proiectul desfășurării conferinței „Elaborarea principiilor de reformare și activitate a instituțiilor de cultură din Republica Moldova” a fost susținut de Open Society Institute – Budapesta. Scopul conferinței – familiarizarea profesioniștilor din cultură cu unele sisteme culturale din țările dezvoltate, analiza sistemului cultural din Moldova și elaborarea unor principii de eficientizare a

sistemului cultural existent. În cadrul unei conferințe este imposibil de discutat toate aspectele ce țin de activitatea culturală. Din această cauză, organizatorii conferinței au propus pentru discuție două teme de bază ale reformei culturale: 1) descentralizarea sistemului cultural și 2) restructurarea activității instituțiilor teatrale.

Descentralizarea este elementul principal al etapei de trecere de la sistemul socialist al economiei planificate spre noul sistem economic bazat pe relațiile economiei de piață, iar principiile de reformare a sistemului teatral ar putea servi ca bază pentru restructurarea altor domenii din cultură.

Cercetătorii din sfera politicilor culturale evidențiază trei sisteme culturale folosite în lume, sisteme, care s-au creat în Europa și sînt reprezentative ca formă de organizare: sistemul latin, sistemul anglo-saxon și sistemul nordic. Sistemul latin este caracteristic, mai ales, pentru țările latinității și se caracterizează printr-o susținere puternică a activității culturale de către organele de stat. În aceste state există, de obicei, Ministerul Culturii, care determină strategiile de dezvoltare a culturii, stabilește prioritățile dezvoltării culturale, elaborează cadrul legislativ cultural, se implică în pregătirea profesională și promovarea artiștilor. Statul se implică activ în procesul de susținere a creației, inclusiv financiar, asumîndu-și o mare parte a responsabilității în coordonarea și administrarea sistemului cultural. Ca exemplu de prezență a sistemului cultural latin, pot servi astfel de țări ca Franța, Spania, Italia etc.

Sistemul anglo-saxon se caracterizează prin influența indirectă a organelor statale asupra instituțiilor de cultură. În cadrul acestui sistem suportul instituțiilor de cultură din partea statului este diminuat. Statul asumîndu-și în unele cazuri susținerea unor instituții de cultură de importanță națională. În același timp, acest sistem, care s-a creat pe parcursul a cîtorva secole, a elaborat un mecanism

eficient de susținere a instituțiilor de cultură și artiștilor din partea societății. În țările cu astfel de sisteme nu există Ministerul Culturii, rolul său fiind îndeplinit de departamente sau secții de cultură din cadrul altor ministere, de obicei Ministerul Educației. Fondurile financiare, alocate din partea statului pentru realizarea unor programe culturale ale guvernului, sunt distribuite de către consilii artistice în baza unui concurs de proiecte prezentate de către instituțiile de cultură și artiști. Astfel de sisteme sunt practicate în Marea Britanie, SUA, Japonia etc.

Sistemul nordic, caracteristic pentru astfel de țări cum sunt Suedia, Finlanda, Olanda, prezintă o îmbinare a sistemului latin cu cel anglo-saxon. Cu toate că intervenția statului în cultură este mai mică decât în sistemul latin, aici totuși există Minister ale Culturii care au funcția de a susține și promova cultura națională atât în țară, cât și peste hotare. Sarcina principală a instituțiilor de cultură este de a ajunge la consumator, la spectator. Și anume acest lucru este susținut de către organele de stat.

Participanții la conferința din Moldova, șefii ai direcțiilor județene de cultură, funcționari din cadrul Ministerului Culturii, conducători ai instituțiilor de cultură din Chișinău și din alte localități ale Moldovei, au avut posibilitatea de a se familiariza și analiza funcționarea acestor sisteme în cadrul discuțiilor pe marginea raporturilor prezentate de către invitații de peste hotare – Luis Bonet, profesor de la Universitatea din Barcelona (Spania), Michael Quine, lector la departamentul pentru politică și management în artă de la City University din Londra (Marea Britanie), Raimund Minichbauer, profesor la Institutul European de Politici Culturale Progresiste din Viena (Austria). Despre măsurile întreprinse de către Ministerul Culturii în privința reformării sistemului cultural din Republica Moldova au vorbit Eugen Martin, șeful direcției relații internaționale a Ministerului Culturii din Moldova și Victor Ciobanu, șef-adjunct al direcției activități culturale în teritoriu. Ei s-au referit la programele internaționale culturale la care participă Moldova și legile elaborate și adoptate în ultimii ani, care reglementează activitatea culturală. Prin rapoartele lor, ei au reușit să prezinte un tablou real al situației culturii în țara noastră. Raportul lui Constantin Cheianu, redactor al revistei *Sud-Est*, a fost

axat pe problemele teatrului din Moldova și ale necesității reformei ca posibilitate de supraviețuire în condițiile drastice în care activează astăzi teatrele. Cu un viu interes au fost ascultate și rapoartele participanților din țările care au moștenit un sistem similar cu cel al Moldovei și care încearcă astăzi să pășească spre noile forme de activitate culturală. Despre situația în România a vorbit Doina Lupu, specialist la UNITER, iar situația din Rusia a fost prezentată de către Natalia Pahomova, profesor al Academiei de Artă Teatrală din Sankt Petersburg. Experiența acestor țări ne poate servi la elaborarea unor principii eficiente de creare a sistemului cultural și la evitarea unor greșeli pe calea reformelor.

În cadrul conferinței au fost prezentate și unele programe internaționale de elaborare a politicilor culturale, susținute de către unele organizații internaționale, cum ar fi Fundația Culturală Europeană (FCE), UNESCO, Fundația Soros. Unul din programe, inițiat și derulat de două organizații partenere FCE și asociația ECUMEST din București, a fost prezentat de coordonatorul regional Oana Radu. Acest program este destinat țărilor din sud-estul Europei, la care Moldova deocamdată nu participă, însă are toate șansele ca în timpul apropiat să se alăture. Materialele care sunt elaborate în cadrul acestui program pot fi folosite de sectorul cultural din Republica Moldova.

Nu poate exista un model unic de dezvoltare culturală care ar putea fi importat în Moldova, deoarece există o mare diversitate culturală. Dar există un principiu, care ar trebui să fie aplicat în toate țările și anume, trebuie să existe un parteneriat în elaborarea politicii culturale între Parlament, Guvern și societatea civilă. La această concluzie au ajuns participanții la Conferință în urma dezbaterilor, care au ținut două zile. La sfârșitul lucrărilor participanții au propus unele recomandări pentru organele de decizie pentru elaborarea și eficientizarea sistemului cultural din Republica Moldova. Rapoartele prezentate în cadrul conferinței, recomandările și alte materiale au fost publicate într-o culegere.

Veaceslav Reabcinski,
directorul Centrului de Artă
Contemporană

CENTRUL CONTACT –

Dezvoltarea Comunitară în Găgăuzia

Tatiana Lamuradova, agentul regional al Centrului Contact din Chișinău, m-a însoțit în călătoria din regiunea de sud a Republicii Moldova numită Găgăuzia. Pe parcurs d-ei mi-a explicat importanța și impactul Programului de dezvoltare comunitară al Centrului Contact. Noi am înfruntat căldura înăbușitoare a zilei pentru a cutreiera satele acestei părți sărace și instabile a țării ascultând mărturiisrile unor locuitori din această regiune.

Cunoașterea istoriei ascultând glasul trecutului

Beșalma – după ce ochii s-au deprins cu întunericul din interiorul muzeului răcoros, am privit în jur descoperind o cameră plină de costume tradiționale, unelte vechi din lemn, tapiserie, monede, suvenire ce datează din al II-lea război mondial, tablouri și fotografii. Un bărbat josul, de vîrstă înaintată din spatele tejghelei ne-a condus, fiind însoțit și de Tatiana, prin sălile muzeului, povestindu-ne succint istoria unor obiecte și explicîndu-ne că fiecare cameră a fost aranjată într-un mod tradițional, astfel încît să releve modul de viață, de zi cu zi a găgăuzilor.

„Studiarea istoriei împreună cu poporul găgăuz” a fost titlul unui proiect finanțat de Centrul Contact. Timp de cîteva luni, o dată pe săptămînă, oamenii se adunau în acest muzeu mic pentru a cunoaște istoria neamului lor. Inițial proiectul care a durat trei luni a demarat ca o activitate extracurriculară pentru copii. Cu toate acestea, la întîlnirile care au început în februarie curent, veneau oameni de toate vîrstele, gata pentru a-și îndrepta atenția către invitatul serii. Cercetători, scriitori, artiști și mulți alții au venit să împărtășească experiența și ideile lor referitoare la istoria acestui colț de țară. Intenția de bază a proiectului era de a învăța istoria prin intermediul spiritelor luminate și a forțelor creatoare ale trecutului.

Am fost condusă într-o cameră laterală în care au fost așezate cîteva scaune în fața unui televizor. Bărbatul josul a pus o

casetă pe care erau imprimate cîteva dintre întîlnirile cu incursivuni în istorie, menționînd cu gravitate că ele au avut loc în limba găgăuză. Aceasta a constituit un efort de a accentua importanța moștenirii culturale și de a reabilita limba maternă. Scriitorii și poeții invitați au contribuit la crearea unei atmosfere în care copiii au compus poezii în limba găgăuză, iar unele femei din sat chiar au cîntat în limba maternă, îndemnîndu-i și pe ceilalți să se alăture.

Din imaginile filmului am observat că toată lumea era încotomănată din cap pînă în picioare în paltoane, căciuli și fulare. Tatiana a spus că ea a fost foarte impresionată de entuziasmul pe care l-au demonstrat oamenii în mijlocul iernii de a învăța propria istorie.

Tradiția continuă

Tvardița – Proiectul administrat de Programul de Dezvoltare Comunitară a Centrului Contact a avut o altă nuanță în acest sat bulgar. Cu intenția de a studia istoria regiunii date, grupul de inițiativă „Izvorul bulgar”, compus din cîteva femei, a dedicat trei luni – începînd cu luna ianuarie și pînă în martie curent – confecționării a 40 de rochii naționale pentru copii din ansamblul de dansuri. Grantul a făcut posibilă organizarea a cîteva concerte în acest an și participarea la festivaluri în Iugoslavia și Bulgaria.

Femeile implicate în acest proiect creativ mi-au arătat depozitul unde sînt păstrate aceste rochii, care se află în incinta Colegiului Muzical din Tvardița. Mi-au fost arătate costume naționale pentru băieți și fete, diademe împodobite cu monede și fire argintii, precum și pantofi, broboade și bluze. Acele 40 de rochii care au fost cusute prin intermediul proiectului erau păstrate în altă cameră în muzeul satului, unde doamnele m-au condus cu mult entuziasm.

Femeile mi-au explicat cu timiditate că aceasta este prima încercare de a primi un grant de la Centrul Contact, și de aceea ele consideră că au comis unele greșeli, ceea ce a avut ca rezultat obținerea numai a unei jumătăți din suma cerută. Totuși ele s-au arătat mulțumite de rezultatele lor și singurul regret pe care îl au este că nu au reușit să împodobească rochiile fetelor cu centuri decorative și să confecționeze genți și mărgel.

Cînd confecționarea costumelor a fost finisată, 150 de copii erau gata să prezinte un concert întregului sat. Membrii familiilor lor îi priveau cu mîndrie și cu lacrimi în ochi în timp ce ei cîntau și dansau în costume țesute din stofe scoase din zestrea bunicilor lor. Concertele din primăvară au continuat celebrarea temei folclorului și tradiției regionale în astfel de zile precum Ziua Internațională a Femeilor (8 martie), Paști și Sf. Gheorghe (6 mai).

O mare parte din banii donați acestui proiect au venit din partea dlui Piotr Parlikov, directorului Întreprinderii Agricole din Tvardița. Deoarece întreprinderea lui are rezultate pozitive și este generoasă, el a donat bani pentru profesorii de dans, săli

pentru repetiții și pentru acoperirea cheltuielilor curente. Un alt donator al acestui proiect a fost primarul satului, care a oferit modesta sumă de 1300 lei pentru publicații și publicitate. Entuziasmul și munca acestui grup de inițiativă și nu în ultimul rând talentul copiilor au reușit să obțină implicarea întregii comunități în susținerea valorilor cu adevărat importante.

„Dacă vrei, poți!”

Ciumai – 2 femei energice m-au întâmpinat în cantina școlii din Ciumai, vorbind entuziasmate cu Tatiana, ghidul nostru de la Contact. Era vorba de Tatiana Burcan și Rada Cecili, directorul școlii și respectiv conducătorul proiectului „Didactica”, implementat în satul Ciumai. Stând pe scaune mici la niște mese joase într-un hol care era evident în reparații, doamna director a început să vorbească despre activitățile extracurriculare, de după școală, pe care ei le-au planificat pentru elevii claselor primare cu ajutorul Centrului Contact.

Problema, după cum am aflat în curând, era că școala din Ciumai avea elevi de la clasa întâi până la a douăsprezecea, dar cei mai mici (de la clasa întâi la a cincea) terminau lecțiile în jurul amiezii, pe când ceilalți aveau ore până la trei-patru după amiază. Binând cont că școala este pentru copii din 5 sate ce se află la o distanță de 5-20 km depărtare, autobuzul îi aduce pe toți odată dimineață și îi duce înapoi după-amiază; aceasta din motive de economie, chiar dacă copiii claselor primare sînt astfel siliți să-și aștepte pe colegii lor mai mari să termine orele.

Tatiana Burcan a dat din cap cu tristețe în timp ce descria condițiile dezastruoase în care se afla școala atunci când ea s-a întors în decembrie curent, după ce a fost plecată din 1995. Îngrozită, ea și amintea cum elevii erau la școală de dimineață de la opt până la 15.30 sau 16.00 fără ca să poată să bea sau să mănânce ceva.

Hotărînd să readucă școala la condiții normale, dna Burcan a început cu renovarea cantinei. La început, copiii mîncau în hol stînd în picioare, dar după ce au apelat la Fondul de Investiții Sociale și au cerut ajutor de la alte întreprinderi din sat, incluzînd fabrica de vinuri, care a donat bani pentru mobilă, au primit mese, bănci, scaune. Astfel, în februarie curent copiii au început să mănânce. Cu atît mai mult cu cît curînd școala a reușit să primească bani de la programul „Food For Education” (mîncare pentru învățămînt), programul Statelor Unite, în cadrul organizației internaționale FAO, cu sediul la Roma.

Primarul din Ciumai contribuie și el financiar, donînd bani

pentru o nouă cazangerie. În campania de refacere a școlii s-au implicat și învățătorii, părinții, elevii și toți ceilalți. Toată echipa s-a oferit voluntară pe vară pentru a repara școala și a asigura condiții bune de studii pînă la toamnă.

„Didactica” este ceva mai mult decît toate aceste reforme pe care dna Burcan le implementează. Pe lîngă activitățile extracurriculare, a mai fost formată și o Asociație a Părinților și Învățătorilor – doamnele și amintea cu drag cît de important a fost suportul acesteia, vîzînd cît de mult și doreau părinții să contribuie la transformarea școlii. „Dacă vrei, poți!”, a zîmbit dna Tatiana fericită.

Primăvara aceasta, cu ajutorul unei foste eleve, Rada Cecili a inițiat proiectul privind activitățile extracurriculare prin intermediul unui grant de la Centrul Contact. Dna Cecili, coordonatorul proiectului, a afișat un poster cu lista activităților pe unul din holurile principale ale școlii, propunînd organizarea unor cercuri de dans, muzică, meșteșuguri, sport și multe altele, iar copiii și scriau numele lor sub acelea care îi interesau.

Rezultatele proiectului devin evidente datorită unor evenimente speciale, manifestări organizate de către copiii ingeni-ori. O altă manifestare deosebită a avut loc pe 8 martie, de ziua internațională a femeilor. Toți copiii erau în alb și dansau vals. După o absență de 8 ani muzica răsuna din nou în această școală. Elevii mai mari, inspirați de dansul celor mici, li s-au alăturat, invitînd părinții lor la vals în momentul celebrării. Cele două doamne arătau cu mîndrie pozele de la aceste evenimente.

O surpriză plăcută pentru copii a fost și un spectacol cu păpuși. Pe lîngă faptul că prezentarea a fost gratis, ceea ce pe mulți dintre copiii și i-a bucurat nespun, elevii din clasele mici au putut vedea cum de după cortină ies colegii lor din clasele mai mari. Spre sfîrșitul anului, din banii rămași s-au cumpărat dulciuri și alte daruri pentru copii, ceea ce i-a bucurat foarte mult.

La început, „Didactica” și propunea să implice copiii din familiile social vulnerabile, orfanii, sau cei ai căror părinți sînt plecați peste hotare. În final însă planurile au fost cu mult depășite, ajungîndu-se pînă la implicarea a aproximativ 200 de copii (aproape toți!). Un alt succes este că aceste activități de după lecții umpleau acel timp care altfel ar fi fost risipit sau petrecut în experimente cu substanțe nocive. Sporturile și alte activități creative, în schimb, încurajează adoptarea unui stil sănătos de viață de către acești copii.

Marian Smith,
stagiar PFAP (Private Farmers Assistance Program)

Proiectul PNUD „Agenda Locală 21 în Moldova“

Proiectul „Agenda Locală 21 în Moldova“ (AL 21 în Moldova) se implementează cu suportul financiar al Oficiului PNUD în Moldova și este coordonat de către Cancelaria de Stat, Guvernul Republicii Moldova. Proiectul „AL 21 în Moldova“ este găzduit de municipiile Ungheni, Cahul, Soroca, Orhei și comuna Lăpușna și oferă asistență comunităților locale în elaborarea și implementarea Agendelor Locale 21–Planuri Strategice de Acțiuni pentru Dezvoltare.

Beneficiarii acestui proiect sînt: comunitățile locale; organizațiile societății civile; autoritățile publice locale. Proiectul „Agenda Locală 21 în Moldova“ oferă beneficiarilor săi: informare, schimb de experiență; instruire și consultanță în domeniul dezvoltării durabile; asistență tehnică; facilitează procesul Agenda Locală 21; acces și participare la procesul de Dezvoltare Durabilă la nivel global. Agenda Locală 21 pentru o comunitate reprezintă:

- **un nou mod de a-și planifica și realiza Dezvoltarea;**
- **imaginea clară unde se află, unde vrea să fie și cum să ajungă acolo;**
- **soluții locale la probleme locale;**
- **un diagnostic multisectorial;**
- **un plan de acțiune de lungă durată orientat spre dezvoltarea durabilă.**

Proiectul se realizează prin intermediul rețelei Unităților de Coordonare Agenda Locală 21 Soroca, Orhei, Lăpușna, Cahul și Centrul de Resurse și Asistență Agenda Locală 21 Ungheni.

Elaborarea Agendei Locale 21 reprezintă *un produs al consensului comunitar*, care presupune participarea comunității la procesul de planificare durabilă – realizarea consensului privind viziunea „comunității durabile“, obiectivele de dezvoltare pe termen scurt, mediu și lung, definirea politicilor, planurilor strategice de acțiuni pentru dezvoltare. Astfel, accentul

se pune pe consolidarea capacităților locale de planificare durabilă. În acest sens, în toate Agendele Locale 21 din reprezentanții ONG-urilor, autorităților publice locale, altor grupuri comunitare au fost create Grupuri de Lucru pe domenii: Economic, Social și Mediu, care cu suportul și expertiza consultanților Proiectului „AL 21 în Moldova“ elaborează Agenda Locală 21. La moment, localitățile implicate în proiect analizează situația existentă în care se află și își definesc obiectivele, strategiile de dezvoltare durabilă. Planificarea durabilă presupune abordarea în complex a problemelor cu care se confruntă o comunitate, și anume adoptarea politicilor integrate de soluționare a problemelor de mediu, sociale și economice.

Proiectul „AL 21 în Moldova“ încurajează și facilitează participarea comunității în proces. Astfel, la Soroca, Cahul, Orhei, Lăpușna au avut loc seminare de planificare, sesiuni de consultare a Grupurilor de Lucru cu ONG-urile, reprezentanții sectorului privat, femei, tineri, autoritățile publice locale etc. la diferite etape ale procesului. Cu același scop, în municipiul Ungheni s-a constituit Forumul Municipal Ungheni de Dezvoltare Durabilă AL 21. 44 de reprezentanți ai autorităților publice locale, aleșilor locali, ONG-urilor, sectorului privat, grupurilor de tineri și femei își propun să consulte grupurile comunitare și să le implice în procesul AL 21 Ungheni, să dezvolte un cadru eficient de dialog și parteneriat dintre autoritățile publice locale și societate în procesul implementării Planului Strategic de Acțiuni pentru Dezvoltare Ungheni.

Proiectul PNUD „Agenda Locală 21 în Moldova“ promovează crearea și dezvoltarea unor parteneriate durabile la nivel local prin diverse modalități: consolidarea capacității beneficiarilor locali

de a crea parteneriate durabile (seminare organizate de Proiect în parteneriat cu Asociația ADEPT în municipiile Ungheni, Soroca, Orhei, comuna Lăpușna), susținerea financiară a inițiativelor comune ale ONG-urilor, autorităților locale și sectorului privat din municipiile Cahul și Ungheni de amenajare și salubritate a localităților respective.

Un interes deosebit față de procesul Agenda Locală 21 îl manifestă tinerii, care s-au implicat în calitate de voluntari în toate localitățile care găzduiesc Proiectul PNUD „AL 21 în Moldova”. Tinerii din comuna Lăpușna au format o organizație neguvernamentală pentru a participa la soluționarea problemelor cu care se confruntă ei singuri și comunitatea lor. Tinerii din Orhei, Soroca au participat la activitatea de consultare a cetățenilor, distribuind și colectând chestionarele prin care membrii comunității lor și-au exprimat opiniile privind problemele, soluțiile și prioritățile de dezvoltare. Pentru a încuraja participarea tinerilor la procesul decizional în localitățile respective, Proiectul „AL 21 în Moldova” organizează în perioada 27 iulie-18 august 2002 două acțiuni de vară „Tinerii schimbă Lumea” la Lăpușna și Orhei.

Succesul Agendei Locale 21 în fiecare localitate depinde de interesul și angajamentul partenerilor locali pentru procesul Agenda Locală 21, de deschiderea spre dialog și cooperare la toate etapele procesului – diagnostic, elaborarea strategiei și planului strategic de acțiuni pentru dezvoltare, implementare, parteneriate durabile dintre autoritățile publice locale, sectorul privat, organizațiile comunitare, tineri, femei, grupuri etnice.

Proiectul PNUD „Agenda Locală 21 în Moldova” își propune să promoveze conceptul și principiile dezvoltării durabile în Republica Moldova. În acest scop, Proiectul lansează seria de lucrări pentru dezbateri publice în domeniul dezvoltării durabile. La data de 25 iulie, s-au desfășurat dezbateri publice asupra lucrării „Rolul și participarea ONG-urilor în

Dezvoltarea Durabilă a Republicii Moldova”, elaborată de dl Igor Boșan, director executiv ADEPT (a se vedea Analize și Comentarii). Lucrarea a provocat un interes viu din partea ONG-urilor, astfel, la dezbaterile organizate la Chișinău au participat reprezentanții a 52 de organizații neguvernamentale. ONG-urile au avut mai multe întrebări dar și propuneri privind participarea lor la procesul de dezvoltare durabilă, și anume: crearea unui Grup de Lucru al ONG-urilor care ar elabora un program de activități concrete de implicare a ONG-urilor în dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova, crearea unui mecanism de participare a ONG-urilor la elaborarea politicilor de dezvoltare, ajustarea Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a Republicii Moldova și adoptarea acesteia ca document oficial al statului în domeniul dezvoltării.

Proiectul „Agenda Locală 21 în Moldova” va organiza dezbateri asupra acestei lucrări la Bălți, Soroca, Ungheni, Cahul în perioada august-septembrie 2002. Cei interesați să participe ne pot contacta la telefonul 54.56.08. Lucrarea poate fi accesată pe adresa www.e-democracy.md, www.rec.md.

Pentru informații suplimentare ne puteți contacta pe adresa bd. Ștefan cel Mare nr. 73, oficiul 221, Chișinău, telefon: 54-56-08, fax: 54-56-09, e-mail: smocanu@mdl.net.

**Stela Mocan, manager de proiect,
Proiectul „Agenda Locală 21 în
Moldova”**

ARTA COMPROMISULUI

În perioada 29 iulie - 4 august, la Vadul lui Vodă și-a desfășurat lucrările „școala de vară” pentru reprezentanții aripelor tinere ale partidelor politice, intitulată „Arta compromisului”. La „școala de vară” organizată de către Asociația pentru Democrație Participativă „ADEPT” cu sprijinul Westminster Foundation for Democracy au participat 34 de reprezentanți ai aripelor tinere a 7 din partidele politice din Republica Moldova. Inițiativa ADEPT face parte din cadrul unui proiect de fortificare a societății civile în care organizațiile neguvernamentale și partidele politice formează parteneriate pentru diseminarea valorilor democratice și a pluralismului politic.

Scopul „școlii de vară” a fost de a cultiva deprinderi practice tinerilor lideri politici după ce timp de un an au asistat la cursuri teoretice din cadrul „școlii tinerilor lideri politici”. Deviza „școlii de vară” fiind „Implică-mă și voi pune minte”, viitorii lideri politici au excelat în definirea calităților unui adevărat lider, au învățat să facă prezentări publice, să formeze și să lucreze eficient în echipe, au învățat arta negocierilor și compromisului, au elaborat un cod de etică pentru partide politice etc. Dar cea mai importantă experiență pentru tinerii lideri a fost lansarea în campania electorală în cadrul căreia au fost formate trei partide cu program propriu, misiune, viziune, valori, slogane, simboluri electorale și chiar spoturi electorale. Campania simulată a culminat cu dezbateri televizate.

În final au fost organizate și dezbateri pe marginea celor mai acute probleme din societatea moldovenească cum ar fi cele legate de modificarea sistemului electoral și federalizarea Republicii Moldova. Participanții la „școala de vară” au ajuns la concluzia că cele mai importante probleme pentru societate urmează să fie dezbătute pe larg abia după ce părților interesate li se oferă posibilitatea de a-și face cunoscute punctele de vedere. În al doilea rând, este ne-

cesară o expertiză independentă în domeniile de maxim interes pentru societate. Abia după aceasta pot demara dezbaterile publice în baza argumentelor, ci nu a impunerii forțate a anumitor puncte de vedere sau specularea în scopuri legate de acumularea capitalului politic.

Unul dintre subiectele cele mai controversate a fost cel referitor la soluționarea conflictului transnistrean. Majoritatea participanților la „școala de vară” au căzut de acord că cea mai adecvată formulă ar fi cea similară cu varianta spaniolă. Constituția spaniolă adoptată în 1978 a consfințit standardele democratice de dezvoltare a țării, dar a evitat orice referință la „federalism”, preferând să vorbească despre „statul autonomiilor”, deși experții în domeniul dreptului constituțional consideră că autonomiile spaniole au *de facto* împuternicirile subiecților unei federații, dar fără dreptul la suveranitate și la secesiune. În pofida diverselor deosebiri și particularități unul din principiile de bază este cel al subsidiarității, adică al delegării împuternicirilor și alegerii nivelurilor de soluționare a unor sau altor probleme. În orice caz, în competența exclusivă a organelor centrale rămâne: legislația la nivel național care are superioritatea asupra celei regionale în domeniile de competență, politică externă, apărare, regimurile vamale și tarifare, finanțe publice, sistemul financiar-bancar și cel al asigurărilor, transportul la nivel național și sistemul de comunicații, asigurarea cadrului pentru respectarea drepturilor fundamentale ale omului.

Pe bună dreptate se poate spune că tinerii lideri au însușit arta compromisului, căci în cele șapte zile de lucru s-a uitat despre apartenența de partid, iar „consens” a devenit motto-ul școlii.

Tamara Chitoroagă,
ADEPT

Legea 1% din Ungaria

În ultimul timp se vorbește tot mai des despre modalitățile de susținere a sectorul III de către stat și în apelul Președintelui țării către comunitatea ONG-urilor, și în apelul ONG-urilor către Guvern etc. Una dintre cele mai des citate modalități este Legea 1%. Și dacă tot se vorbește despre experiența spectaculoasă a Ungariei în acest sens, de ce nu să o prezentăm în cadrul acestei rubrici? Cu atât mai mult cu cât experiența Ungariei a fost preluată și de alte țări, de curând în Lituania Parlamentul a aprobat o lege similară fiind vorba nu de 1% ci chiar de 2%.

Legea 1% a fost adoptată în Ungaria în 1996. Ea permite contribuabililor să doneze 1% din impozitul pe venit unei organizații neguvernamentale, cu condiția că aceasta să satisfacă anumite criterii. 1% nu este un impozit adăugător – o dată ce se hotărăște să facă această donație, contribuabilul nu va plăti în plus, ci 1% din impozitul pe care oricum îl plătește merge către organizațiile neguvernamentale.

Contribuabilul poate dona 1% unei organizații neguvernamentale, unei instituții naționale, unei fundații obștești înființate de Guvern sau administrația publică locală, unui program guvernamental (spre exemplu, programul de învățământ superior), unei instituții culturale de interes local instituită de consiliul local.

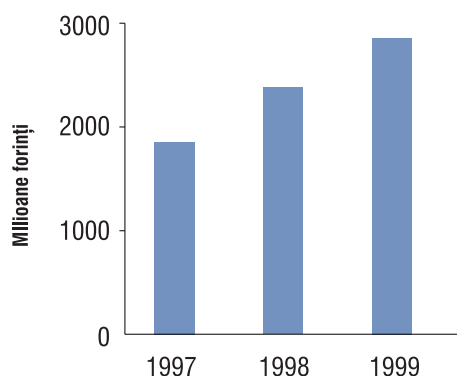
Pentru a încuraja cetățenii să beneficieze de prevederile Legii 1% și astfel să susțină sectorul III, Centrul de Informare și Instruire Non-profit (NIOK) organizează campanii pentru a promova această lege, prin intermediul liniei telefonice fierbinți și campaniilor de informare. Nici autoritățile și nici organele fiscale nu promovează și nici nu ajută contribuabilii în identificarea codului fiscal al organizațiilor. Unele organizații neguvernamentale mari își fac singure publicitate și își anunță codul fiscal pentru a încuraja astfel donațiile.

Campania NIOK 1%

Obiectivele acestei campanii sînt:

- A se asigura că toți cei susceptibili de a dona 1% cunosc despre această oportunitate;
- A se asigura că toți cei care doresc să doneze 1% știu cum să o facă;
- A oferi contribuabililor libertatea de a alege prin oferirea informației despre sectorul non-profit;
- A populariza necesitățile organizațiilor non-profit;
- A asigura condiții egale pentru organizațiile neguvernamentale din țară;
- A încuraja filantropia.

Creșterea donațiilor de 1% către organizațiile neguvernamentale

De trei ani NIOK menține linia fierbinte pentru a-i ajuta pe contribuabili să facă donații. Pentru a face donația de 1% contribuabilul trebuie să completeze un formular special distribuit împreună cu documentele fiscale și să indice codul fiscal al organizației căreia vrea să-i facă donația. Această informație poate fi obținută din baza de date a NIOK prin linia fierbinte. Anual linia fierbinte funcționează de la 10 pînă la 20 martie (data-limită de depunere a declarației pe venit).

Pentru a fi susceptibilă de a primi donații organizația trebuie să fie înregistrată de trei ani (fundațiile obștești trebuie să fie înregistrate doar de 1 an), să desfășoare activități de utilitate publică (cultură, educație, mediu, caritate, servicii sociale etc.), să fie apolitică și să nu aibă datorii la buget.

Organizațiile care doresc să se înregistreze în baza de date NIOK trebuie să completeze un formular și să semneze o declarație prin care confirmă că ele întrunesc toate cerințele de mai sus. Înregistrarea este gratuită, iar baza de date este disponibilă și pe pagina web a NIOK.

Rezultatele campaniei

În primul an de la adoptarea legii 30% dintre contribuabili au donat 1% din venitul lor, adică au donat în jur de 10 milioane USD organizațiilor non-profit. În 1997, 1,3 milioane de cetățeni au donat 1%, dar 240 000 dintre formulare au fost completate incorect și deci doar 1,9 milioane de forinți au fost transferați asociațiilor obștești. În 1998 30% dintre contribuabili au donat 1% din venitul lor.

NIOK oferea informații despre legea respectivă, codul fiscal al organizațiilor, date necesare pentru ca contribuabilul să facă donația. În 1999 NIOK răspundea în medie la 300 de apeluri telefonice pe zi. 48% dintre cei care au telefonat s-au interesat despre organizațiile active în domeniul sănătății (dintre care 30,5% despre organizații în domeniul sănătății copiilor), 16% s-au interesat de organizații ce prestează servicii, 15% de organizații de mediu (dintre care 13,8% protecția animalelor), 9% despre organizațiilor ce oferă ajutor în urma inundațiilor și 12% altele (sport, cultură etc.).

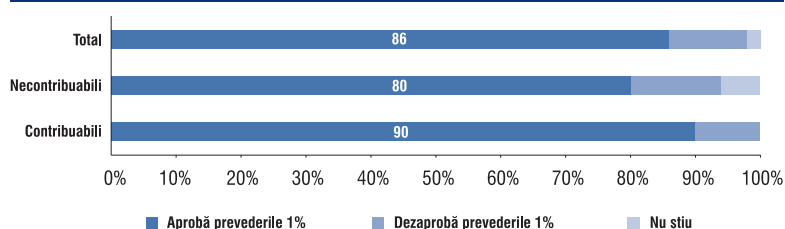
În 1999 38% dintre contribuabili și-au donat 1% din venit, 1 milion de declarații au fost depuse, echivalentul a 2,8 milioane forinți. Iar suma transferată în urma declarațiilor valabile a fost de 2,3 milioane forinți. În medie suma primită era de 245 727 forinți.

Avantajele Legii 1%

- Încurajează filantropia și participarea la societatea civilă.
- Permite indivizilor să-și facă alegerea.
- Demonstrează susținere publică ONG-urilor.
- Încurajează interacțiunea între cetățeni și ONG-uri.
- Aduce venit ONG-urilor (0,8% din venitul total al sectorului non-profit).

Ina Gutium, ADEPT
(material pregătit în baza materialelor de pe pagina www.niok.hu)

Opinia populației adulte despre Legea 1%

Pe data de 2 iulie 2002, a avut loc °edinþa Consiliului ONG-urilor cu participarea a 8 dintre cei 18 membri: Igor Boþan, pre°edinte al Consiliului, ADEPT; Vitalie Cirhanã, Institutul de Instruire °i Dezvoltare; Vladimir Garaba, Mi°carea Ecologistã din Moldova; Ina Gutium, ADEPT; Svetlana Ichizli, Asociaþia Contabililor °i Auditorilor Profesioni°ti; Aliona Niculiþã, Centrul CONTACT; Sergiu Ostaf, CREDO; Angela Sîrbu, Centrul Independent de Jurnalism °i Ilia Trombiþchi, Societatea BIOTICA. De°i °edinþa nu a întrunit cvorumul, au fost organizate dezbateri pe marginea urmãtoarei agende:

1. Atitudinea Consiliului ONG faþã de iniþiativa Ministerul Justiþiei privind lichidarea ONG-urilor ce nu informeazã despre continuarea activitãþii lor.

Atît poziþia Ministerului Justiþiei (MJ), cît °i atitudinea Consiliului au fost expuse în nr. 3 al revistei *Vocea civicã*. De asemenea, pre°edintele în exerciþiu al Consiliului, Igor Boþan a oferit un interviu revistei *SENS* pe marginea acestui subiect (www.sens.md). În plus, Ministerului Justiþiei i-a fost trimis spre examinare proiectul modelului de scrisoare elaborat de dl Trombiþchi prin care ONG-urile ar putea informa MJ despre continuarea activitãþii.

2. Ce se întâmplã cu numirile în Comisia de Certificare?

De curînd a expirat mandatul Comisiei de Certificare de pe lîngã Ministerul Justiþiei. Toate instituþiile, Pre°edinþia, Parlamentul °i Guvernul au desemnat noi membri în Comisie. Din pãcate, instituþiile statului nu au consultat opinia Consiliului sau a fo°tilor membri ai Comisiei de Certificare cu privire la candidaturi reprezentative pentru sector. Cu aceastã ocazie Consiliul a dezbãtut modalitatea de a-°i exprima poziþia °i regretul cu privire la nereprezentativitatea acestei comisii.

3. Consiliul ONG-urilor vs. Pactul de Stabilitate?

Pre°edintele Consiliului a informat asistenþa cã Ministerul Afacerilor Externe a expediat pe adresa Consiliului o scrisoare în care a solicitat informaþii despre activitatea Consiliului în cadrul Pactului de Stabilitate. Aliona Niculiþã a informat audienþa despre relaþia vechii componenþe a Consiliului ONG-urilor cu secretariatul responsabil pentru Pactul de Stabilitate. S-a stabilit cã membrii vechiului Consiliu patroneazã secretariatul Pactului de Stabilitate °i ei urmeazã sã cearã o întîlnire cu Pre°edintele acestui organism. Actualul Consiliu nu are nici un fel de împu-terniciri în acest sens, dar ar fi interesat sã cunoascã cum pot fi aduse lucrurile într-o albie normalã, astfel încît sã nu sufere imaginea Consiliului actual °i lucrurile în cadrul Pactului sã fie ameliorate, iar opinia publicã informatã.

4. Transmiterea pre°edinþiei de la ADEPT cãtre organizaþia urmãtoare.

ADEPT a deþinut pre°edinþia în Consiliul în perioada aprilie - iunie. În conformitate cu regulamentul pre°edinþia se transmite organizaþiei succesoare peste 3 luni. În perioada iulie - septembrie pre°edinþia va fi deþinutã de dl Ilia Trombiþchi care prezintã Societatea ecologicã BIOTICA.

În acelaºi timp, ADEPT a prezentat o dare de seamã pentru perioada deþinerii pre°edinþiei.

5. Restructurarea Consiliului în vederea eficientizãrii activitãþii (iniþiativa lui Sergiu Ostaf)

Sergiu Ostaf a venit cu o iniþiativã de Regulament de ordine interioarã a Consiliului ONG-urilor, precum °i cu o viziune de dezvoltare a Consiliului (documentele pot fi obþinute la director@credo.mldnet.com).

a. S-a decis cã pe lîngã mandatul Consiliului de a implementa rezoluþiile Forumului ONG, Consiliul poate propune noi idei °i iniþiative în vederea dezvoltãrii sectorului. ADEPT s-a angajat sã elaboreze o astfel de viziune reie°ind din practica pe care a acumulat-o în perioada pre°edinþiei sale.

b. Membrii Consiliului (ADEPT, CIJ, MEM) °i-au expus pãrerea cã este prematur a discuta despre calitatea de persoanã juridicã a Consiliului pe motiv cã Consiliul este ales periodic °i deþine un mandat al unui Forum care este o formã de autoorganizare a societãþii civile.

c. S-a discutat asupra colectãrii fondurilor pentru activitãþi. S-a acreditat ideea cã ar fi oportun ca acest lucru sã fie o prioritate a grupurilor de lucru specializate °i a organizaþiilor care

reprezintã domenii de activitate a ONG-urilor care sînt responsabile de monitorizarea activitãþii sectoarelor respective. Un exemplu în acest sens este colectarea de fonduri de cãtre CIJ °i ONG-urilor ziaristice în cadrul Pactului de Stabilitate.

d. S-a convenit cã ideile referitoare la pregãtirea urmãtoarei ediþii a Forumului sã înceapã a fi dezbãtute cît mai curînd posibil.

E-mail: isdsm@mail.md

Interviu cu Constantin Stratulat, consilierul Primarului Municipiului Ungheni

Dle Stratulat, cum ați caracteriza dvs. sectorul neguvernamental din municipiul Ungheni?

La momentul actual sectorul neguvernamental din mun. Ungheni include 24 de ONG-uri, care au drept sferă de activitate diferite domenii. Sunt organizații neguvernamentale care activează în domeniul sănătății, asistenței sociale a păturilor defavorizate ale populației, dezvoltare comunitară, sport și altele. La ziua de azi sectorul neguvernamental din mun. Ungheni este abia la începuturi, este mai slab dezvoltat, dar în ultimii doi ani a început să-și dezvolte tot mai mult activitatea.

Ne bucură că sectorul III din Ungheni este în creștere. Dar cum stați la capitolul parteneriat, administrația publică locală și ONG-uri?

Primăria municipiului Ungheni a conștientizat rolul pe care pot să-l joace organizațiile neguvernamentale în viața comunității. Din acest motiv întotdeauna ne-am străduit să încurajăm activitatea organizațiilor neguvernamentale, acordând acestora sprijin în perioada de creare a lor, consultanță în ce privește perfectarea documentelor pentru înregistrare. Primăria mun. Ungheni vine nu numai cu titlu de partener și însușitor al acestor activități, ci și cu titlu de consultanță pentru organizațiile neguvernamentale. La ziua de astăzi s-a stabilit un parteneriat foarte important între autoritățile publice locale și organizațiile neguvernamentale. El este bazat pe unitatea de scopuri dintre APL și ONG, fiindcă întotdeauna nu ajung forțe în rezolvarea problemelor din comunitate, eforturile ONG-urilor în acest sens sunt întotdeauna binevenite.

De curând ați lansat un concurs de granturi pentru organizațiile neguvernamentale cu ocazia aniversării a 540 de ani ai municipiului, ne puteți da mai multe detalii în acest sens?

Vorbeam mai sus că organizațiile neguvernamentale din municipiu se află la început de cale, scopul concursului de granturi pe care îl oferă primăria este în primul rând de a impulsiona activitatea organizațiilor neguvernamentale din municipiul nostru. Vreau să zic că deja a fost dat publicității în presa locală anunțul cu privire la concurs; acest concurs nu este doar un suport financiar, ci și o instruire a organizațiilor neguvernamentale, care își dau seama că au posibilitatea de a beneficia de mai multe șanse, ar putea să capete niște deprinderi în ce privește scrierea de proiecte și respectiv soluționarea problemelor pe care și le pun în baza prevederilor statutare. Primăria municipiului nu a făcut o restricție în ce privește domeniul de activitate. Ei-au arătat interesul pentru acest concurs și organizații active în domeniul protecției sociale, în dezvoltare comunitară etc. Dat fiind faptul că multe organizații se află la început de cale, noi am dorit să le încurajăm pe toate și să le acordăm un sprijin, însă ne străduim ca această instruire să fie transparentă. Am dori ca toate proiectele depuse să fie finanțate, dar depinde de numărul de proiecte care vor fi depuse spre finanțare și de calitatea lor.

Cine va lua decizia privind proiectele cîștigătoare?

În anunțul dat în presa locală au fost indicate condițiile de depunere a proiectelor și termenele de prezentare, precum și faptul că proiectele vor fi examinate de o comisie specială. Comisia va da publicității acele proiecte care au câștigat concursul. Totodată, noi am indicat și setul de documente care trebuie depuse de organizație, spre exemplu statutul organizației, CV-ul directorului de proiect, CV-ul persoanelor implicate în proiect, alte materiale relevante care ar dovedi necesitatea finanțării proiectului dat. Am cerut toate aceste date pentru că avem nevoie de un partener care să cunoască atât managementul de proiect, cât și managementul financiar.

Care este suma totală a granturilor?

Suma totală nu este mare, este prima dată cînd primăria mun. Ungheni acordă asemenea granturi, și deci suma este în jur de 6000 lei. O organizație neguvernamentală poate să pretindă la cel mult 1000 - 1500 lei.

Este o experiență unică în Moldova. Credeți că în Ungheni organizarea unor asemenea concursuri de granturi va deveni o tradiție, sau a fost prilejuit în mare parte de aniversarea a 540 de ani?

Nu. La sfîrșitul anului trecut a fost planificată această sumă în bugetul primăriei, deși oțiam că se apropie aniversarea municipiului, dar oricum noi am gîndit-o ca pe o susținere a organizațiilor neguvernamentale. Dacă va fi o tradiție? Ne-am dori foarte mult să devină o tradiție, dar depinde de partenerii, de organizațiile care vor depune proiecte, de încrederea pe care o vom putea avea în ei că proiectele vor fi implementate și vor avea un mare succes.

Ce a-ți putea să le recomandați altor colegi din administrația publică locală?

Pentru alte primării, le recomand să preia experiența dacă cred că este binevenită. Aș fi foarte bucuros să le dau sfaturi dacă mi se adresează.

Vă mulțumesc foarte mult și vă urez mult succes în continuare!

18 iulie 2002

Motivarea personalului

Motivarea personalului este o temă foarte actuală pentru managerii și directorii ONG-urilor. Deși recunosc importanța acestui subiect, liderii ONG-urilor, în special cei începători, au câteva idei preconcepute, sau mai bine zis mituri despre motivarea personalului.

Mitul nr. 1 — „Eu pot motiva oamenii“

De fapt, nu prea – trebuie ei înșiși să se automotiveze. Angajații trebuie să se motiveze singuri. Ce puteți face dvs. este să creați un cadru favorabil pentru ca cei din echipă să fie motivați și promovați.

Mitul nr. 2 — „Banii sînt o motivație foarte bună“

Nu prea. Anumite lucruri, precum banii, oficiu frumos pot ajuta persoana să nu-și piardă motivarea, și de obicei nu sînt factorul-cheie. Este important deci de înțeles ce îi motivează pe angajații dvs.

Mitul nr. 3 — „Frica este o motivație a' naibii de bună“

Frica este o motivație foarte bună, dar doar pentru o scurtă perioadă de timp. De aceea pipetele Țefului nu au un efect prea mare după o anumită perioadă.

Mitul nr. 4 — „Eu știu ce mă motivează pe mine, deci știu ce-i motivează pe alții“

Chiar deloc. Oameni diferiți sînt motivați de lucruri diferite. Eu pot fi motivată prin posibilitatea de a fi promovată în organizație, iar altcineva prin acordarea câtorva zile libere. Iar ei, e bine să aflați ce îi motivează pe membrii organizației.

Mitul nr. 5 — „O mai mare satisfacție a muncii efectuate înseamnă o mai mare performanță“

Cercetările arată că nici aceasta nu este adevărat. Dacă scopurile organizației nu coincid cu scopurile angajaților, atunci angajații nu lucrează eficient în vederea realizării misiunii organizației.

Mitul nr. 6 — „Eu nu pot înțelege ce îi motivează pe angajați – aceasta este o adevărată Țiință“

Nici gînd. Există câțiva pași pe care trebuie să-i urmați pentru a încuraja membrii organizației să se automotiveze și să sporească performanța lor în cadrul organizației.

V-ați prins la gîndul că și dvs. împărtășiți aceste mituri? Atunci, ce-i de făcut? Nimic mai simplu, doar urmați cei 10 pași de mai jos:

1. Faceți ceva mai mult decît doar să citiți acest articol

Aplicați în practică ce ați învățat!

2. Faceți o listă a factorilor care vă motivează

Acest mic exercițiu vă va ajuta să decideți cum veți contribui la motivarea personalului.

3. Faceți o listă din 3-5 factori care îi motivează pe angajați.

Faceți o listă a factorilor care credeți că-i motivează pe fiecare dintre angajați, apoi rugați-i pe ei să completeze o listă individuală. Comparați ce credeți dvs. că e important pentru ei, și ce cred ei în acest sens. Întîlniți-vă individual cu fiecare angajat pentru a discuta factorii respectivi. Ai în sfîrșit găsiți timp pentru a stabili ce schimbări veți face pentru a satisface toți acești factori.

4. Asigurați-vă că factorii indicați de angajat sînt reflectați în sistemul de recompensare

Spre exemplu, poate fi revizuită fișa de post pentru a face responsabilitățile angajatului mai atractive. Vă puteți gîndi la mai multe modalități de a recunoaște și aprecia eforturile angajatului, dacă acest lucru este important pentru el etc.

5. Întîlniți-vă individual cu fiecare angajat

Angajații sînt motivați mai degrabă de grija voastră pentru ei decît de atenția pe care le-o acordați. Încercați să cunoașteți mai bine angajații, familiile lor, numele copiilor etc. La prima vedere, pare o manipulare, și va fi dacă nu o veți face cu sinceritate. Totuși chiar dacă doriți să vă cunoașteți mai bine angajații, acest lucru nu se întîmplă de la sine dacă nu vă planificați ceva timp pentru a petrece cu ei.

6. Consultați angajații

Cereți sugestiile angajaților cu privire la programele organizației, cum pot fi îmbunătățite sau ce alte programe sau servicii noi pot fi prestate. Nu este destul doar să ascultați sugestiile și ideile angajaților, încercați să și le puneți în practică.

7. Asigurați o bună comunicare în organizație

Informați permanent angajații despre orice schimbări în organizație, oportunitățile de dezvoltare etc. Nu uitați: o bună comunicare este cheia unei bune echipe!

8. Învățați să delegați responsabilitățile

A delega înseamnă a încredința o responsabilitate și autoritate angajatului pentru ca el să îndeplinească o sarcină. Delegarea vă economisește o groază de timp și îi permite angajatului să-și asume un rol mai mare în activitatea pe care o desfășoară, ceea ce înseamnă satisfacție profesională și motivare.

9. Recompensați atunci când observați

O lecție importantă ce trebuie însușită de managerii începători este să se concentreze asupra comportamentului angajatului și nu asupra personalității sale. Performanța la locul de muncă trebuie apreciată după acțiunile întreprinse de angajat și nu după popularitatea sa în colectiv.

10. Recompensați imediat după ce observați

Aceasta arată angajaților ce atitudini sau acțiuni ale angajaților le apreciați. Cu cât mai puțin timp trece de la activitatea întreprinsă de angajat până la lauda sau recompensa din partea dvs., cu atât mai clar le va fi angajaților că anume aceste acțiuni/ atitudini/ comportamente sunt promovate în organizație.

11. Acordați atenție evaluării performanțelor angajaților

Gândiți-vă cum apreciați activitatea angajatului: stabiliți obiective clare, stabiliți indicatori sau modalitatea de verificare dacă aceste obiective au fost atinse, supravegheați etc.

12. Stabiliți obiective clare

Obiectivele trebuie să fie: specifice, măsurabile, acceptabile, realiste, realizabile, dezvoltând capacitățile, să ofere recompensă celor care le implementează.

13. Arătați-le angajaților cum contribuie munca lor la succesul organizației

Angajații încearcă adesea satisfacție atunci când înțeleg că munca lor contează. Pentru a ajunge la o astfel de înțelegere scopurile organizației trebuie comunicate angajaților, trebuie monitorizat progresul în atingerea

acestor scopuri și trebuie sărbătorite atunci când au fost atinse.

14. Recompensați realizările

Acest pas foarte important este deseori uitat. Noii manageri de obicei își concentrează eforturile asupra la „a face cât mai mult“, aceasta înseamnă identificarea și rezolvarea problemelor. Managerii cu experiență înțeleg că identificarea și recompensarea găsirii acestor soluții sunt la fel de importante ca și soluția în sine. Dacă succesele nu sunt recunoscute și recompensate, angajații devin frustrați, sceptici și chiar cinici vizavi de eforturile organizației.

15. Lăsați angajații să afle despre performanțele lor de la clienți

Lăsați clienții să vorbească despre succesele organizației. Dacă angajații lucrează direct cu beneficiarii, atunci invitați-i pe aceștia din urmă să le vorbească despre lucrurile bune și importante pe care le fac.

Am făcut și noi în organizație acest exercițiu și, spre marea mea uimire, am constatat că fiecare este motivat de factori diferiți. Munca interesantă și captivantă a fost în topul priorităților, apoi însă prioritățile s-au împărțit de la apreciere în cadrul organizației până la factorul financiar; libertatea de a te ocupa cu lucrul care îți place până la a-ți face vocea de cetățean auzită; o bună echipă până la condiții bune de lucru (acces la internet, bibliotecă); mediu competitiv și acces la comunitatea internațională până la posibilitatea de a crește profesional. A fost un exercițiu extraordinar; deși îmi cunoașteam colegii de ani de zile, am aflat multe lucruri noi. Deci, dacă vreți o mai bună echipă, nu vă rămâne decât să ne urmați exemplul!

Ina Gutium, ADEPT

Fundația Soros- Moldova

Programul Informațional anunță un concurs de proiecte pentru crearea Centrelor Comunitare de Acces la Informație și Instruire

În cadrul concursului vor fi sprijinite proiecte pentru crearea Centrelor Comunitare de Acces la Informație și Instruire (a rețelelor automatizate locale cu conectare la Internet), care vor contribui la:

- promovarea concepțiilor noi despre informare, educație și instruire în domeniul tehnologiilor informaționale și a Internet-ului în mediul comunitar;
- promovarea cunoștințelor despre calculator, programe de aplicație (software) și Internet;
- oferirea accesului la informația din Internet;
- organizarea de seminare, conferințe în domeniile informațional și de utilizare a tehnologiilor respective;
- facilitarea accesului cetățenilor la informație.

Se va acorda prioritate proiectelor cu o contribuție de 25%-30% din partea beneficiarilor sau autorităților administrației publice locale.

Sînt eligibile bibliotecile, instituțiile de învățămînt preuniversitar, asociațiile obștești, organizațiile neguvernamentale înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova, cu excepția instituțiilor și organizațiilor din Chișinău, Bălți, Cahul, Comrat, Ungheni, Soroca, Orhei, Căușeni, Strășeni.

Granturile pentru proiecte vor fi oferite în bază de concurs.

Proiectele de creare a Centrelor Comunitare de Acces la Informație și Instruire urmează să includă următoarele componente:

- sumarul proiectului pe o pagină;
- introducere (prezentarea organizației și a comunității în care activează; serviciile curente și cele noi care urmează a fi introduse, relațiile cu alte agenții, instituții, fundații, autorități locale și biblioteci din comunitatea respectivă, posibilitățile de conectare la Internet etc.);
- necesități (justificarea și descrierea serviciului/ serviciilor noi și a resurselor necesare etc.);
- obiective și activități (modul de implementare a serviciilor noi și programul de

activități cu indicarea termenelor de realizare; posibili parteneri; rezultatele scontate, programul detaliat etc.);

- marketing și relații cu publicul (modul de a atrage publicul pentru utilizarea serviciilor noi, difuzarea informației privind serviciile oferite, criteriile de selectare a persoanelor pentru instruire etc.);
- echipa care realizează proiectul (descrierea și CV-urile personalului implicat în proiect etc.);
- evaluarea (modul de evaluare a succesului și al impactului proiectului);
- durabilitatea proiectului și strategia pe viitor (modul în care proiectul se va dezvolta după încheierea finanțării, sursele de finanțare pe viitor);
- bugetul însoțit de o detalizare și justificare a costurilor. Proiectul poate să includă solicitare de echipament, plata pentru conectare la Internet, cheltuieli pentru realizarea programului de activitate (cu excepția onorariilor pentru lectorii sau consultanții și lectorii experți invitați);
- la dosar se anexează scrisori de confirmare privind cofinanțarea acordată pentru proiectul în cauză (în caz cînd există);
- scrisoare de suport din partea fiecărei organizații-partenerului cu confirmarea implicării în proiectul respectiv;
- oferte oficiale pentru serviciile de conectare la Internet din partea operatorilor locali;
- Formularul de participare*.

Proiectele urmează a fi prezentate la Fundația Soros-Moldova (Chișinău, str. Bulgară nr. 32) pînă la data de **1 octombrie 2001**.

*Formularul de participare și informații suplimentare pot fi solicitate la sediul Fundației Soros, str. Bulgară nr. 32, tel.: 27-00-31, 27-44-80, fax: 27-05-07, directori de Program Informațional: Dumitru Chitoroagă, Mariana Alecsandri; e-mail: dchitoroaga@soros.md, malecsandri@soros.md sau la Centrul Informațional al Fundației din Bălți (str. Pușkin nr. 38), tel.: 24 522, director – Iulia Ignatiuc, e-mail: ignatiuc@usb.moldnet.md

Fundatia Handspring finanțează programe menite să ajute copiilor și tinerilor în situații de risc. Fundatia este interesată în:

- organizații care lucrează cu tineri în situații de risc prin intermediul artelor, tehnologiilor sau sportului;
- organizații care prestează servicii directe legate de sănătatea copiilor (ex., campanii de imunizare, programe de alimentație);
- organizații care prestează servicii copiilor victime ale abuzului sau neglijenței, inclusiv servicii copiilor din orfelinate;
- aziluri pentru familii cu copii sau adolescenți.

De asemenea, se acordă finanțare pentru asistență tehnică și dezvoltare organizațională organizațiilor care lucrează în domeniile indicate mai sus. Se poate cere finanțare pentru angajarea personalului sau consultanților, instruirea personalului sau planificarea strategică.

Mărimea granturilor acordate variază de la 1000 USD până la 25 000. De regulă, se acordă granturi de la 5000 până la 10 000 USD.

Data-limită de depunere a proiectelor este 1 noiembrie 2002.

Formularul de aplicare poate fi găsit la:

<http://www.handspring.com/company/foundation/>

Adresa:

Handspring, Inc.

189 Bernardo Avenue

Mountain View, CA 94043

E-mail: foundation@handspring.com

GLOBAL WOMEN FUND

Global Women Fund (Fondul Global pentru Femei) susține organizațiile ce promovează egalitatea femeilor și drepturile femeilor; preocupate de modul în care femeile sunt tratate de societate și cum se percep ele însele în societate; sunt conduse de femei; sunt formate dintr-un grup de femei ce lucrează împreună (nu se primesc cereri de la persoane individuale); și activează în afara SUA.

Cum puteți solicita

Pentru a obține finanțare organizațiile trebuie să întrunească criteriile menționate mai sus, să completeze formularul de

aplicare sau să trimită o scrisoare care va conține informații despre organizația dată, despre activitățile sale, resursele financiare, precum și cererea de finanțare.

Global Women Fund acceptă cereri de finanțare în orice limbă, totuși formularul de solicitare este disponibil în engleză, franceză, rusă (la www.globalfundforwomen.org). Cererile pot fi scrise de mână sau dactilografiate, pot fi trimise prin poștă, fax sau e-mail (proposals@globalfundforwomen.org).

Se va acorda prioritate:

- organizațiilor începătoare sau care au nevoie de un suport financiar inițial pentru a primi susținere de la alți finanțatori. Organizațiile care au acces mai larg la agențiile donatoare au mai puține șanse de a primi suport financiar.
- organizațiilor care lucrează asupra unor probleme dificile sau controversate în comunitatea respectivă, dar sunt vitale pentru realizarea drepturilor femeilor.
- organizațiilor conduse de femei, sau care lucrează cu persoane dezavantajate și marginalizate, spre exemplu, refugiați, femei din mediul rural, lesbiene, minorități etnice, religioase sau culturale, etc.

Global Women Fund acordă granturi cu o valoare între 500 USD - 15 000 USD. Din cauza numărului mare de proiecte primite, examinarea proiectului necesită în medie 4 - 6 luni. Global Women Fund acceptă cereri de finanțare pe parcursul întregului an și ia decizii cu privire la finanțare o dată la 2-3 luni.

Global Fund for Women

1375 Sutter Street, Suite 400

San Francisco, CA 94109, USA

Phone (415) 202-7640

Fax (415) 202-8604

www.globalfundforwomen.org

Comunicat informativ

Juriul Programului Societate Civilă al Fundației Soros-Moldova din 19.06.02, în cadrul Programului Competiție Deschisă pentru finanțarea proiectelor ONG-urilor a examinat 34 de proiecte prezentate de ONG-uri și 8 cereri de participare la cursuri de instruire, seminare. La compartimentul Inițiative ONG și Proiecte de Cooperare, au fost acceptate următoarele cereri de finanțare:

„Promovarea democratică a tineretului rural în administrația publică locală”, prezentat de *Consiliul Județean de Tineret Tighina*, (buget acceptat parțial – 1500 USD)

„Participarea tinerilor la procesul democratic de luare a deciziilor”, *Consiliul Național al Tineretului din Moldova*, (buget acceptat parțial – 4529 USD)

„O lume mai bună pentru fiecare copil din Republica Moldova”, *Trustul European al Copiilor*, (buget acceptat parțial – 4838 USD)

„Terapie ocupațională pentru copii cu dificultăți de sănătate, *Fundatia „Ecoul Cernobilului”,* (buget acceptat parțial – 3000 USD)

„Aspectul letal al SIDA va dispărea”, *Asociația obștească „CREDINȚA”,* (buget acceptat parțial – 2500 USD)

„Administrația Publică Locală și ONG-urile – toleranță și cooperare”, *Organizația obștească „Medicii pentru Ecologie”,* (buget acceptat parțial – 1500 USD)

„Frumusețea va salva omenirea”, *Centrul „Vestnic”, Dubăsari,* (buget acceptat – 955 USD)

„Formare și instruire în domeniul agricol în Instituția pentru copii cu handicap din SĂRATA NOUĂ”, *Asociația „Demetra”,* (buget acceptat parțial 5000 USD)

La 17.07.02 au fost examinate 7 proiecte, iar finanțare au obținut următoarele:

1. „Ținutul istoric și societatea civilă – dimensiuni ale integrării”, Asociația Națională a Tinerilor Istorici din Moldova, director de proiect Maria Neagu (acceptat parțial 4200 USD)

2. „Toleranța – atitudine activă de susținere a drepturilor omului”, Centrul de Promovare a Toleranței și Pluralismului, director de proiect Rada Roșca (acceptat parțial 3500 USD)

3. Centrul informațional de consultanță „WORLD WINDOW”, Centrul Informațional de Tineret „WORLD WINDOW”, director de proiect Vlasa Lisenco (acceptat parțial 4500 USD)

4. „Participarea comunitară în dezvoltarea și prestarea serviciilor sociale”, Asociația de Promovare a Asistenței Sociale din Moldova, director de proiect Jana Costache (acceptat parțial 2440 USD)

5. „Raportul de activitate (10 ani de activitate) APHM- HUMANITAS”, Asociația pentru persoane handicapate mental HUMANITAS, director de proiect Aurelia Racu (acceptat parțial 500 USD)

Proiectul **„Editarea unui „Ghid de conversații”,** Centrul de Cultură și Artă a Țiganilor „Ama Roma”, Mișcarea socială a Țiganilor, director de proiect Leonid Cerepovschii.

Termenul-limită pentru următoarea etapă a concursului **„Inițiativa ONG”** este **27 septembrie (orele 18.00).**

Cererile de finanțare de tip B urmează a fi prezentate până pe data de **10 a fiecărei luni.**

Modelele standard pentru Cererile de finanțare, precum și informații adiționale pot fi obținute la recepția Fundației Soros-Moldova (Chișinău, str. Bulgară nr. 32, tel.: 270031, 274480, fax: 270507, e-mail: inedera@soros.md), Centrul Informațional Bălți al Fundației Soros-Moldova (Bălți, str. Pușkin nr. 38, tel. (231) 24522), oficiile Centrului CONTACT (Chișinău, str. București nr. 83, tel.: 233947, 233948; Bălți, str. Pușkin nr. 38, tel.: (231) 20157; Cahul, str. Independenței nr. 1, bir. 29, Universitatea de Stat din Cahul, tel.: (239) 28993; Soroca, bd. Ștefan cel Mare nr. 20, tel.: (230) 26023; Comrat, ASITO, str. Tretiacov nr. 5, bir. 421, tel.: (238)23516).

GRANTURI MICI PENTRU SUSȚINEREA INIȚIATIVE- LOR DEMOCRATICE

Programul „GRANTURI MICI PENTRU SUSȚINEREA INIȚIATIVE-LOR DEMOCRATICE” a fost inițiat în 1996 pentru a susține noile state independente. Programul este finanțat de Guvernul SUA în conformitate cu Actul de Susținere a Libertății, adoptat de Congresul SUA.

Scopul principal al Programului este de a susține procesul de tranziție al Moldovei la o societate deschisă și democratică. Sprijin financiar se oferă proiectelor care promovează democrația și instituțiile democratice în Moldova. Granturi se acordă în special organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova. Proiectele sunt examinate de o comisie compusă din persoanele de conducere ale Ambasadei Statelor Unite în Moldova. Decizia Comisiei se validează de către un birou în cadrul Departamentului de Stat al Statelor Unite.

Suma totală a granturilor oferite în cadrul runde din martie este de 131 082 dolari SUA. Lista organizațiilor proiectele cărora au fost selectate pentru finanțare în cadrul programului „Granturi mici pentru susținerea inițiativelor democratice” în anul din luna martie:

1. Agenția de presă „Deca-Press”
2. ONG „Demos”
3. Publicația periodică *Ecoul nostru*
4. Asociația „Spațiul european”
5. Publicația periodică *Glia drochiană*
6. Fundația „Centrul pentru apărarea drepturilor omului din Transnistria”
7. Centrul de drept al avocaților
8. Asociația obștească a femeilor „Logos”
9. Asociația specialiștilor în marketing și sociologie aplicată
10. Asociația „Mass-media pentru copii”
11. Centrul de dezvoltare durabilă „Rural 21”
12. Grupul scout „Sănătăuca”
13. Publicația periodică *Strășeneanca*
14. Centrul de promovare a toleranței și pluralismului
15. ONG „Vasile Alecsandri”
16. Asociația națională a tinerilor istorici
17. Asociația obștească „OWH TV Studio”
18. Biroul național pentru apărarea drepturilor pacienților
19. ONG „Salvați copiii”
20. Societatea ecologică „Biotica”
21. ONG „Chemarea noii generații – Moldova”
22. Asociația viitorilor lideri ai businessului
23. Societatea independentă pentru educație și drepturile omului
24. Liga pentru apărarea drepturilor omului din Moldova
25. Asociația obștească „Centrul media de comunicare pentru democrație”
26. Gender Centru
27. Consiliul național al tineretului din Moldova
28. Centrul de resurse al organizațiilor neguvernamentale pentru drepturile omului

Parlamentul Internațional al Tinerilor

www.iyp.oxfam.org

Parlamentul Internațional al tinerilor este o reșea a tinerilor lideri din circa 150 de țări care au o viziune comună „tinerii edifică o lume echitabilă, sustenabilă și pașnică”. Pagina web oferă un spațiu pentru întâlniri virtuale pentru a face schimb de idei, informații și bune practici, cunoștințe și aptitudini precum și proiecte reușite.

EUPRAXIS

www.eupraxis.com

EUPRAXIS este cea mai completă și actualizată bază de date cu privire la granturile oferite de Comunitatea Europeană. În plus pagina vă ajută să găsiți parteneri pentru a derula proiecte în comun și să găsiți finanțatorul potrivit pentru ideile de proiect care le aveți.

Centrul de Investigatii Strategice și Reforme

<http://www.cisr-md.org>

Pagina conține rapoarte și studii privind situația economică în Moldova, omajul, corupția și calitatea guvernării în Republica Moldova.

Oficiul Băncii Mondiale în Republica Moldova

www.worldbank.org.md

Pagina conține informații despre activitățile Băncii Mondiale în Republica Moldova, inclusiv cooperarea sa cu instituțiile societății civile. Un interes deosebit îl prezintă și Strategia cu privire la combaterea sărăciei.

YouthActionNet

www.youthactionnet.org

YouthActionNet îi propune să unească, să inspire și să promoveze actuali și viitori lideri. Scopul YouthActionNet este de a oferi un spațiu virtual unde tinerii lideri își pot împărtăși experiența, informații, sfaturi cu privire la modalitățile de producere a unor schimbări eficace. Este un spațiu unde tinerii pot obține informații, resurse și sfaturi despre modul în care își pot îmbunătăți munca pe care o fac. Comunitatea globală a tinerilor lideri are un impact foarte mare, căci tinerii învață unii de la alții și beneficiază de susținerea colegilor lor din întreaga lume.

Memorandum de colaborare a ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a persoanelor în etate

În cadrul mesei rotunde, desfășurate în incinta Fundației Soros din 28 mai 2002 la care au participat 27 organizații, fundații și asociații active în acest domeniu, printre care: OVRM „Speranța”, Ialoveni, AG „Respirația a doua”, Bălți, Fundația „Angelus” Moldova, Societatea „Acțiunea civică”, Filiala Internațională „Oameni generoși” și alte organizații nonguvernamentale din republică a fost semnat un „Memorandum de colaborare a ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a persoanelor în etate”.

Memorandumul confirmă inițiativa de creare a unui parteneriat dintre ONG-uri și sectorul guvernamental în vederea creării unui sistem de protecție a persoanelor în etate și promovarea politicilor sociale coerente în acest domeniu.

Alianța este un for al ONG-urilor naționale și de nivel local, neinstituționalizată, benevolă și la care poate adera orice organizație neguvernamentală de profil care subscrie la viziunea, misiunea și obiectivele Alianței și este gata să se implice în realizarea lor.

Conștientizând faptul că informarea reciprocă este un factor important, Alianța și-a propus să realizeze următoarele obiective: instruirea personalului ONG-urilor asupra prevederilor legislative naționale și internaționale în domeniul social; dezvoltarea capacităților manageriale și de acțiune; instruirea asupra modelelor de lobbyism; familiarizarea membrilor cu procedurile și experiențele mondiale și locale în domeniul dat, organizarea schimbului de practici pozitive și experiență a ONG-urilor, organizarea meselor rotunde, conferințelor de presă etc., mediatizarea acestor practici.

Secretariatul Alianței ONG-urilor
tel.: (8-268)-221-78, fax: (8-268)-237-15

O fundație a anunțat o campanie de colectare de fonduri intitulată „Cumpără o cărămidă pentru viitorul ospiciu”

(BASA-general) „Cumpără o cărămidă” – astfel este intitulată campania de colectare de mijloace financiare anunțată luni în ședința primăriei capitalei de Fundația filantropică medico-socială „Angelus-Moldova”.

Această organizație neguvernamentală s-a angajat să deschidă un ospiciu pentru pacienți bolnavi de cancer în stare avansată. Fondurile colectate vor fi folosite pentru lucrări de reparație la sediul repartizat de primărie.

Valerian Isac, președintele fundației „Angelus-Moldova”, a anunțat în ședință că „fiecare cetățean al Republicii Moldova poate plăti costul simbolic de 10 lei (cca 0,7 USD) al unei cărămizi imaginare contribuind la deschiderea instituției extrem de necesare și obținând statut de cofondator, iar persoanele care vor dona o sumă mai mare de 500 de lei vor primi certificate de fondatori”.

DI Isac a spus că fundația a fost întemeiată de 5 medici moldoveni care au făcut stagii în Rusia, Polonia și România. Ei au adunat o echipă care va acorda asistență medicală gratuită persoanelor bolnave de cancer și asistență psihologică rudelor acestora.

Fundația vrea să colecteze 1 mln USD, sumă ce derivă din devizul de cheltuieli prezentat de constructori.

Primarul general al capitalei, Serafim Urechean, a donat fundației 1000 de lei și a promis sprijinul primăriei.

Potrivit statisticilor incluse într-un pliant editat de fundație, în Republica Moldova anual cancerul face 6000 de victime.